

Voorjaarsnota 1^e Actualisatie 2021

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
INLEIDING EN LEESWIJZER	4
1 BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN	6
2 FINANCIËEL MEERJAREN-PERSPECTIEF (FMP) 2021-2025	11
3 OVERHEVELING BESTEDINGSPLANNEN VAN 2020 NAAR 2021	14
4 VOORJAARSNOTA EN 1E ACTUALISATIE 2021-2025 PER PROGRAMMA	16
5 RESERVEMUTATIES PER PROGRAMMA	31
6 INVESTERINGEN	36
7 TOTAALTABEL 1E ACTUALISATIE 2021/VOORJAARSNOTA 2022-2025	40

Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad van Westland,

Voor u ligt de Voorjaarsnota en 1^e Actualisatie 2021. Een voorjaarsnota opstellen, betekent oog hebben voor de ontwikkelingen om ons heen, prioriteiten stellen, belangen afwegen en keuzes maken. Dit jaar geldt dat nog meer dan anders en is dit omgeven met grote onzekerheden en turbulentie. We worden geconfronteerd met (ondanks lichtpuntjes zoals de toenemende vaccinatiegraad) een nog altijd voortdurende coronacrisis waarvan de economische en maatschappelijke gevolgen op dit moment niet goed te voorspellen zijn. Ook is er grote onduidelijkheid of en hoe een nieuw kabinet zal gaan werken aan de zorgelijke financiële positie van gemeenten.

Wij kiezen ervoor om de koers van de vorige programmabegroting voort te zetten: we blijven investeren en we ondersteunen en behouden waar nodig en mogelijk. Wij blijven ook de komende tijd samenwerken aan de nieuwe balans voor Westland, ondanks maar juist ook vanwege de turbulentie die corona teweegbrengt.

We zetten extra middelen in voor uitbreiding van het sportpark in De Lier en we maken geld vrij om van De Noviteit in Monster een Huis van de Buurt te maken. Daarnaast gaan we aan de slag met het opnieuw ontwikkelen van de locatie De Brug in 's-Gravenzande. Ook komt er een revolverend fonds voor concentratie van de detailhandel en het tegengaan van leegstand in de winkelkernen en wordt extra budget vrijgemaakt voor groen in de centra. We blijven de Westlandse samenleving en ondernemers in deze lastige tijden ondersteunen. Mede met de inzet van de **Westlanders** Brigade stellen we in de loop van dit jaar een herstelplan op. Op basis hiervan zullen we de inzet van de steunmaatregelen herijken. Het herstelplan zal in ieder geval zien op het bestrijden van eenzaamheid, het weer aan het werk helpen van degenen die werkloos zijn geraakt en de vroegtijdige aanpak van schuldenproblematiek.

Het stemt ons tevreden dat wij er - ondanks de huidige onzekere tijd - in zijn geslaagd een meerjarig sluitende begroting te presenteren en daarbij ook nog eens extra te investeren én het voorzieningenniveau op peil te houden. Dit in tegenstelling tot veel andere gemeenten en ondanks het feit dat ook onze financiën behoorlijk onder druk staan.

Onze inwoners worden ontzien; de onroerendezaakbelasting stijgt gemiddeld met niet meer dan het inflatiepercentage en de overige woonlasten blijven per saldo gelijk. We zullen niet overgaan tot een verdere verhoging van de lijkbezorgingsrechten.

Het opstellen van een voorjaarsnota in deze tijd met onzekerheden heeft gevolgen voor de wijze waarop we vorm gaan geven aan de komende begroting. Het vraagt een flexibele insteek die recht doet aan de ingezette lijn, maar ook ruimte laat voor het inspelen op de veranderingen die in de komende maanden als gevolg van de coronacrisis en nieuw kabinetsbeleid zeker gaan komen.

Het college van burgemeester en wethouders van Westland

Inleiding en leeswijzer

Met de Voorjaarsnota 2021 start de begrotingsvoorbereiding voor het jaar 2022. Het doel hiervan is de raad op hoofdlijnen te informeren over de beleidsmatige en budgettaire ontwikkelingen die van belang zijn bij het opstellen van de begroting.

Dit document omvat zowel de Voorjaarsnota als de 1e Actualisatie 2021. Er is een sterke verbinding tussen beide documenten omdat bepaalde ontwikkelingen zowel in 2021 als in het meerjarenperspectief zichtbaar zijn.

Deze Voorjaarsnota 2021 geeft de kaders voor het opstellen van de Programmabegroting 2022-2025, zoals die in september aan u wordt aangeboden. In deze Voorjaarsnota 2021 worden de hoofdlijnen van het gewenste beleid voor 2022 geschetst. Gekoppeld daaraan wordt een doorkijk geboden in de ontwikkeling van de financiële positie en de gewenste budgetmutaties voor 2022-2025.

In de 1e Actualisatie vindt een bijstelling van het lopende begrotingsjaar 2021 plaats. Het document is conform de vastgestelde uitgangspunten een rapportage op afwijkingen en geen voortgangsrapportage.

De Voorjaarsnota 2021 wordt ter kennisname aan uw raad aangeboden, en de 1^e Actualisatie ter vaststelling. Feitelijk stelt de raad met de 1^e Actualisatie en de overheveling van de restantbudgetten uit de bestedingsplannen de jaarschijf voor het jaar 2021 vast.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de bestuurlijke hoofdlijnen en geven we een beeld van de bestuurlijke keuzes die ten grondslag liggen aan de Voorjaarsnota. De technische uitwerking hiervan is in onderstaande vervolghoofdstukken te vinden.

Hoofdstuk 2 bevat het Financieel Meerjarenperspectief (FMP) voor de jaren 2021-2025, waarin op basis van de bestaande begroting 2021-2024 een technische doorrekening is gemaakt van de begrotingssaldi voor 2021-2025.

Hoofdstuk 3 bevat op basis van de jaarrekening 2020 de jaarlijkse actualisatie van de bestedingsplannen waarin het in 2020 niet bestede deel van reserves (voor zover van toepassing en vallend binnen uw raadsbesluiten) beschikbaar wordt gesteld voor 2021.

Hoofdstuk 4 bevat de Voorjaarsnota en 1e Actualisatie 2021-2025 per programma, waarin een bijstelling plaatsvindt van de begrotingsjaren 2021-2025.

In hoofdstuk 5 worden per programma de reservemutaties uiteengezet.

In hoofdstuk 6 worden de mutaties in de investeringen weergegeven. Als eerste voor de bestuurlijke ambities in de Voorjaarsnota en als tweede voor het huidige begrotingsjaar 2021.

Tot slot volgt in hoofdstuk 7 een recapitulatie in een totaaltabel.

Informatie per programma in hoofdstuk 4

In de door u vastgestelde Financiële verordening gemeente Westland 2021 is opgenomen dat de tussentijdse rapportages het saldo van baten en lasten per programma laten zien. Per programma bestaat de financiële tabel daarvoor uit de volgende onderdelen:

1. Saldo van het desbetreffende programma inclusief de hierop door de raad reeds vastgestelde begrotingswijzigingen (beginstand).
2. Bedragen met effect op het begrotingssaldo: Mutaties waarbij er een voordeel of nadeel ontstaat, hetgeen leidt tot bijstelling van het begrotingssaldo. Hierbij geldt dat mutaties die lager zijn dan de vastgestelde rapportagegrens (€ 50.000) niet verder worden toegelicht.
  - a. Mutaties voor 2022 en verder die voortvloeien uit de Voorjaarsnota worden in de tabel aangeduid met een A en toegelicht in onderdeel A bij dat programma;
  - b. Mutaties voor 2021 die voortvloeien uit de 1^e Actualisatie worden in de tabel aangeduid met een B en toegelicht in onderdeel B bij dat programma.
  - c. De budgettair neutrale mutaties worden eigenlijk niet toegelicht. Voor een klein aantal onderwerpen is hiervoor een uitzondering gemaakt. Die toelichting staat in onderdeel C van het betreffende programma.
3. Bedragen die leiden tot een bijstelling van het programmatotaal maar geen effect op het begrotingssaldo hebben. Het gaat in deze rubriek om technische mutaties:
  - a. Mutaties waarbij er sprake is van een neutraal verloop binnen de totale begroting en er daarom geen mutatie in het begrotingssaldo plaatsvindt. Bijvoorbeeld verrekening tussen programma's;
  - b. Mutaties die worden gedekt door een aanspraak op concernstelposten. Hoofdzakelijk gaat het daarbij om aanspraak op de stelposten inflatie en loonontwikkeling;
  - c. Mutaties waarbij er sprake is van een evenredige (en derhalve neutrale) mutatie in de reserves, die een nadeel of voordeel compenseert door respectievelijk een onttrekking of toevoeging aan de reservepositie. Uiteraard voor zover deze bijstelling past binnen de eerder door uw raad genomen besluiten.

Vanwege het technische karakter van onderdeel 3 is dit per programma op hoofdlijnen weergegeven.

1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Inleiding en terugblik

Deze Voorjaarsnota 2021 is de laatste Voorjaarsnota van deze collegeperiode. Bij de start van de huidige collegeperiode in 2018 lagen er grote uitdagingen. In het WestlandProgramma 2018-2022 'Samen werken aan een nieuwe balans' formuleerden we onze koers en ambities om die uitdagingen het hoofd te bieden. Uitgangspunt daarbij was én is om de unieke eigenschappen, de eigenheid van Westland en de welvaart te behouden en het welzijn van onze inwoners te versterken.

Dat hebben we de afgelopen jaren op allerlei manieren gedaan. Zo is er hard gewerkt aan de invoering van de Omgevingswet en het opstellen van de Westlandse Omgevingsvisie. Dat laatste is een van de voorbeelden waarbij we ook een andere ambitie in de praktijk hebben gebracht, namelijk om open en toegankelijk te besturen en te werken aan wederkerigheid en balans tussen het college, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. De verbetering van het bestuurlijke besluitvormingsproces is opgepakt, de visie op dienstverlening geeft richting aan de verbeterslag die we in de dienstverlening maken en we hebben de noodzakelijke aandacht besteed aan het kwalitatief en kwantitatief doorontwikkelen van de organisatie. Onze grip op het sociaal domein verbetert, we hebben ons voorbereid op de Omgevingswet en met opdrachtgericht werken verbeteren we de wendbaarheid van de organisatie.

Met het vaststellen van de Woonvisie Westland 2020-2030 hebben we de ambities ten aanzien van nieuwbouwwoningen, huisvesting van arbeidsmigranten, flexwoningen en levensloopbestendige woningen vastgelegd. Met marktpartijen en onze inwoners hebben we stappen gezet om meer woningen te realiseren en het terrein van Royal Flora Holland en het World Horti Center een goede invulling te geven. Investerings in de Westlandse economie gaven we vorm door het instellen van fondsregelingen voor kennis en innovatie en het MKB. Om hier een vervolg aan te geven wordt er inmiddels gewerkt aan een derde Westland Agenda.

Er is de afgelopen jaren ook gewerkt aan een plan voor de toekomstige energievoorziening in Westland. En we hebben samen met inwoners, ondernemers, belangenverenigingen en landelijke en regionale overheden de Mobiliteitsvisie Westland 2040 opgesteld. De uitvoering wordt ter hand genomen door onder meer het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren van het metropolitane fietspad Naaldwijk-Maassluis-Rotterdam, de verkenning naar hoogwaardig openbaar vervoer en de geplande reconstructie van afrit 6 van de A20, het kruispunt Coldenhovelaan/Hondenbot.

Ten slotte werkten we de afgelopen periode door aan de ingezette transformatie van het sociaal domein om zo te sturen op ambities, resultaten en kosten. Door integraal samen te werken met onze ketenpartners zetten we in op het beheersbaar houden van de kosten in het sociaal domein.

Begin 2020 brak de coronacrisis uit. Een wereldwijde crisis van ongekeerde omvang. We zijn zoveel mogelijk doorgegaan met het uitvoeren van onze taken en het investeren op korte én lange termijn. Besturen is immers ook vooruitzien, en er is ons alles aan gelegen om datgene te doen wat nodig is om ervoor te zorgen dat het ook in de toekomst goed wonen, werken en leven is in Westland. Tegelijkertijd hebben wij moeten bijsturen en improviseren. Zo zijn in allerijl aanvullende steunpakketten voor de meest getroffen sectoren opgezet en gaven wij uitvoering aan het rijksbeleid om ondernemers te ondersteunen, zoals bij de tijdelijke ondersteuningsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO). We hebben een Coronafonds ter grootte van zes miljoen euro in het leven geroepen om kosten te dekken die gerelateerd zijn aan de coronacrisis waarvoor de gemeente geen compensatie krijgt van het Rijk. Dat we ons werk al die tijd konden blijven doen, is vooral te danken aan onze medewerkers, die zich ondanks alle beperkingen zijn blijven inzetten voor de ondernemers en inwoners van Westland.

Perspectieven voor 2021 en 2022

De coronacrisis houdt de wereld nog altijd in haar greep. Waar we in 2020 tijdens het opstellen van de Perspectiefbrief steeds nadrukkelijker werden geconfronteerd met de gevolgen van de coronacrisis en de insteek kozen om stevig en anticyclisch te investeren, zien we ons ook dit jaar weer gesteld voor het maken van keuzes tegen de achtergrond van grote (maatschappelijke) dynamiek. Vanzelfsprekend speelt de dynamiek van de coronacrisis nog steeds een belangrijke rol en levert het vraagstukken op met betrekking tot de sociaal-maatschappelijke en economische effecten waar we als gemeente in de komende periode voor komen te staan.

Maar dat is het niet alleen. Alle gemeenten hebben zorgen over de financiën. Met name omdat er steeds meer taken zonder budget aan gemeenten worden overgedragen. Dat het zo niet langer kan, is op allerlei manieren en in diverse rapporten onderbouwd en wordt door vele partijen onderschreven. De VNG trok in de afgelopen periode nadrukkelijk aan de bel bij het Rijk omdat de financiële positie van gemeenten onhoudbaar is geworden. We moeten afwachten hoe een nieuw kabinet hiermee om gaat. Zeker is dat we niet nog meer rijkstaken kunnen overnemen zonder dat daarvoor ook voldoende middelen ter beschikking worden gesteld: geen knaken, geen taken.

Een hoopvolle ontwikkeling is de weg naar herstel uit de coronacrisis. Hoeveel veerkracht onze samenleving en economie in zich hebben om de coronacrisis snel achter ons te laten en er wellicht sterker uit te komen, ligt verscholen in de toekomst. Werken aan herstel om uit de coronacrisis te komen, vraagt zeker dit jaar, maar ook volgend jaar, hoge prioriteit. Hierop moeten we ons ambtelijk en bestuurlijk voorbereiden.

Tegen deze achtergrond hebben we de keuzes in deze Voorjaarsnota gemaakt. In combinatie met de onzekerheden die de coronacrisis voor de toekomst meebrengt, stonden wij voor de stevige uitdaging een deugdelijk financieel meerjarenperspectief (FMP) te presenteren. Zeker is dat er zoveel onzeker is dat we pas over geruime tijd weten of het de goede keuzes zijn geweest.

Onzekerheid vraagt om flexibiliteit

Dit vertaalt zich ook in de wijze waarop we op basis van deze Voorjaarsnota vormgeven aan de komende begroting. Het vraagt om flexibel bestuurlijk handelen dat recht doet aan de ingezette lijn, maar ook ruimte laat voor het inspelen op de veranderingen die in de komende maanden als gevolg van de coronacrisis zeker gaan komen. Van de gemeentelijke organisatie vraagt het wendbaarheid en de blik naar buiten. Richting de begrotingsbehandeling in november 2021 zijn onder meer de volgende momenten van belang: het verschijnen van de reguliere circulaire van het Rijk, de totstandkoming van de plannen van het nieuwe kabinet en de kabinetsplannen richting de heropening van de samenleving.

Bestuurlijke keuzes en prioritering

We hebben bij het opstellen van deze Voorjaarsnota en 1^e Actualisatie 2021 de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De begroting 2022 moet structureel en reëel in evenwicht zijn (kortom: een sluitende begroting 2022);
2. Wij benutten 2021 en 2022 om focus aan te brengen en de zaken die we in gang hebben gezet waar mogelijk te realiseren, Daarnaast zetten we onze bestaande investeringsaanpak in het kader van crisis en herstel met kracht voort;
3. De meerjarenraming 2023-2025 wordt benut voor de financiële consequenties van genomen bestuurlijke besluiten die niet gerealiseerd kunnen worden binnen de kaders van een sluitende begroting 2022.

In 2021 en 2022 heeft het bestrijden van de negatieve effecten van de coronacrisis de hoogste prioriteit. Naast het huidige pakket aan steunmaatregelen wordt in de loop van dit jaar een

herstelplan opgesteld op grond waarvan de steunmaatregelen al dan niet kunnen worden aangepast. Hierbij valt te denken aan het bestrijden van eenzaamheid, het weer aan het werk helpen van degenen die werkloos zijn geraakt, de vroegtijdige aanpak van schuldenproblematiek, de inzet van schoolmaatschappelijk werk en de leegstands aanpak in de kernen. Dit vraagt om het actief monitoren van de maatschappelijke en economische ontwikkelingen om goed in te kunnen spelen op hetgeen zich aandient.

In de raadsinformatiebrief 'Effecten coronacrisis op de gemeentelijke organisatie' van 18 februari 2021 gaven we al aan dat we er door de lange duur van de crisis niet aan ontkomen te temporiseren en prioriteren, en de ambities uit de begroting (enigszins) moeten bijstellen. Zelfs als beleidsontwikkelingen en projecten worden getemporiseerd, wordt het voor de organisatie nog een fikse uitdaging om alle lopende zaken plus de reguliere dienstverlening en het direct aan de coronacrisis verbonden werk voor elkaar te krijgen. Door de huidige situatie op de arbeidsmarkt is het inzetten van extra externen nauwelijks meer een optie. Dit nog los van de financiële gevolgen en het gebrek aan structurele dekking. Rust creëren door nu vooral in te zetten op afmaken wat al loopt komt de slagkracht ten goede.

We kiezen ervoor om alleen exogene, onontkoombare ontwikkelingen in het FMP te verwerken, om voor het bestrijden van de coronacrisis en de aanpak van het herstel in 2021 en 2022 de beschikbare middelen uit het Coronafonds te benutten en pas vanaf 2023 hiervoor extra geld uit te trekken (mits dit noodzakelijk blijkt op grond van een onderbouwd herstelplan).

Nieuwe planvorming projecteren we richting de volgende collegeperiode (2023 en verder).

Sociaal domein

Gezien de resultaten van het AEF-onderzoek, waaruit blijkt dat de gemeenten voor de jeugdzorg ca. € 1,5 miljard op jaarbasis tekortkomen, loopt er een stevige discussie met het Rijk en zal er iets moeten gebeuren. Naar verwachting gaat het om een mix aan maatregelen om de kosten te verlagen, zoals aanpassing van wetgeving en een verhoging van het budget. Gezien de oplopende kosten voor de Wmo als gevolg van het abonnementstarief, mag worden verwacht dat het Rijk maatregelen neemt om ook deze stijgende kosten een halt toe te roepen. Het wachten is echter op een nieuw kabinet. Daarom kiezen wij ervoor om in deze Voorjaarsnota geen rekening te houden met een nog verdere stijging van de kosten, maar ook niet met een nog verdere stijging van de inkomsten. Wel blijven wij in het kader van de transformatie in overleg met uw raad inzetten op het beteugelen van de kosten voor zover het in ons vermogen ligt om deze te beïnvloeden.

In de begroting 2021 was voor de jaarschijven 2022 en 2023 € 1,5 mln. dekking uit de algemene reserve opgenomen. Gezien de ontwikkelingen met betrekking tot de bijstand – zoals aangegeven in de 1^e Actualisatie - gaan we ervan uit dat het voordeel op de bijstand zich ook in 2022 en 2023 zal voordoen. Daarmee kan de dekking uit de algemene reserve komen te vervallen.

Wonen

Het Rijk wil met een zogenaamde woningbouwimpuls versneld meer betaalbare woningen laten bouwen voor starters en mensen met een laag of middeninkomen. De woningbouwimpuls wordt in de vorm van een specifieke uitkering toegekend aan gemeenten met woningbouwlocaties met een publiek financieel tekort. Het Rijk heeft voor de realisatie van het project ONW Waelpolder een bijdrage toegekend die een deel van het publieke tekort dekt. Het resterende tekort dient door de gemeente te worden aangevuld (cofinanciering). Wij verwachten het resterende tekort budgettair neutraal te kunnen aanvullen en zullen daartoe een voorstel aan de raad voorleggen.

Verkenning Floragebied

Op 7 juli 2021 wordt de uitkomst van de verkenning Floragebied voorgelegd aan de gemeenteraad. Hierin is onder meer de opbrengst van de intensieve participatie verwerkt. Deze

verkenning is momenteel in afronding. Uitbreiding van de campus én extra woningbouw kunnen een stimulans betekenen voor de realisatie van hoogwaardig openbaar vervoer met de omliggende steden en de regio. Indien dat nodig is, zal er een voorstel worden voorgelegd om een aanvullend budget beschikbaar te stellen voor het vervolg van de verkenning in 2022, aangezien het budget voor de huidige fase in 2021 uitgeput zal zijn.

Minimale stijging woonlasten

Wij zijn erin geslaagd om voor 2022 een sluitende begroting te presenteren. Daarbij houden we rekening met een inflatiecorrectie voor wat betreft de OZB, de overige woonlasten blijven per saldo gelijk. Het beleid om de afvalstoffenheffing en de rioolheffing kostendekkend te laten zijn blijft, maar we zien ondanks dat we dat nog niet realiseren nu geen reden om deze per saldo te verhogen. We zullen niet overgaan tot een verdere verhoging van de lijkbezorgingsrechten.

Investerend de crisis uit

Wij benutten 2021 en 2022 om focus aan te brengen en de zaken die we in gang hebben gezet waar mogelijk te realiseren.

We gaan door met investeren en met onze aanpak in het kader van crisis en herstel. We stellen daarnaast een **Westlanders** Brigade in om een bijdrage te leveren aan het herstel van de economie en aan het algemeen welzijn en welbevinden van inwoners en ondernemers in Westland. De **Westlanders** Brigade, waar inwoners en ondernemers aan deelnemen, maakt met een 'out of the box' mentaliteit kansrijke initiatieven vanuit de samenleving mogelijk.

Naast het verder werken aan projecten waarmee we al begonnen zijn, benutten we de komende periode om concrete doorbraken op een aantal bestaande dossiers te realiseren. Zo gaan we onder meer aan de slag met de uitbreiding van Sportpark De Lier. Door de Stichting Berkenflat zijn we benaderd met een plan voor transformatie van "De Brug" in 's-Gravenzande tot een nieuwe/tweede Berkenflat. Bij een eerste beoordeling lijkt het dat het gebouw in gemeentelijk eigendom aan de Van der Kest Wittensstraat onderdeel zou moeten zijn van deze ontwikkeling. Dit betekent dat er voor de huidige huurders/gebruikers, de WOS en kinderdagverblijf Okidoki een nieuwe plek zou moeten worden gevonden. Ook hier is onze inzet om tot een concreet en uitvoerbaar plan te komen.

In december 2020 stelde de raad een (nood)krediet beschikbaar om De Noviteit in Monster de eerste zes maanden van 2021 te behoeden voor sluiting. Dit vooruitlopend op de ontwikkeling van de definitieve plannen voor een Huis van de Buurt (gecombineerd met de bibliotheek en Vitis Welzijn) in De Noviteit. Om de ontwikkeling van de plannen te bespoedigen stellen we voor om nu al middelen te reserveren voor de daadwerkelijke ontwikkeling.

Er komt een revoluerend fonds voor concentratie van de detailhandel en het tegengaan van leegstand in de winkelkernen. Het fonds is bedoeld voor maatregelen om leegstand snel tegen te gaan en het verhuizen van detailhandel naar de winkelkernen te stimuleren. We maken in 2021 extra middelen vrij voor groen in de centra. In overleg met het MKB en de BIZ-zen zijn er voor negen kernen groenplannen gemaakt. In de komende tijd werken we aan de realisatie van deze plannen. Ook gaan we werken aan de actualisatie van het beleid op het gebied van monumenten en cultureel erfgoed, mede om voorbereid te zijn op de komende invoering van de Omgevingswet.

Resultaat Voorjaarsnota en 1e Actualisatie 2021

Als gevolg van de 1^e Actualisatie (2021) en de Voorjaarsnota (2022-2025) verandert het financieel meerjarenperspectief als volgt:

Bedragen x € 1 mln.	2021	2022	2023	2024	2025
Startsaldo meerjarenbegroting 2021-2024	0,000	0,500	1,000	0,000	0,000
A: Mutaties FMP	1,462	0,960	0,522	0,792	2,527
B: Exogeen onontkoombaar	-0,506	-1,416	-1,416	-1,558	-1,558
Structureel saldo FMP	0,956	0,044	0,106	-0,766	0,969
Bestuurlijke ambities	-2,524	0,403	0,174	0,038	0,069
Gewijzigd saldo	-1,568	0,447	0,280	-0,728	1,038

Een min-bedrag is een nadeel.

Het verwachte rekeningresultaat voor 2021 bedraagt € 1,568 mln. nadelig. Voor 2022 wordt een positief resultaat voorzien van € 0,447 mln. Het meerjarenperspectief sluit positief met een verwacht saldo van € 1,038 mln. in 2025.

2 Financieel Meerjarenperspectief (FMP) 2021-2025

Opzet FMP

Het FMP 2021-2025 is de financieel technische doorrekening van de vastgestelde begroting 2021-2024. Het FMP is onderdeel van de 1^e Actualisatie 2021/Voorjaarsnota, waarin de uitkomsten voor 2021-2025 zijn opgenomen.

Deze technische bijstelling betreft onder andere verwerking van actuele cijfers over rentestanden, indexering, loonontwikkeling, areaaluitbreiding en dividend. Ook is de laatst bekende informatie over de Algemene Uitkering gemeentefonds verwerkt en vindt een bijstelling van het investeringsprogramma plaats. De mutaties staan in onderstaande tabel opgenomen:

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Actualisering Meerjarenbegroting:							
1.	OZB 2025		V					200
2.	Structureel effect ProRap 2020		N	241	241	241	241	241
3.	Areaaluitbreiding		N	145	145	145	145	145
	Dividend / garanties:							
4.	Dividend BNG		V	PM				
5.	Dividend Evides en JUVA		N	50	200	200	140	-80
6.	Garantstelling HVC		N	7	7	7	7	7
	Algemene uitkering:							
7.	Verwerking circulaires		V	1.087		-164	-175	390
8.	Herverdeling gemeentefonds		V			750	1.500	2.250
	Investerings:							
9.	Kapitaallasten		V	818	1553	529		
	Effect FMP		V	1.462	960	522	792	2.527

Actualisering meerjarenbegroting

In 2025 wordt aanvullend OZB (€ 0,200 mln.) geraamd door de verwachte stijging van het aantal woningen in de gemeente. De actualisering van de huidige meerjarenbegroting betreft verwerking van de in de ProRap 2020 gemelde structurele doorwerking van hogere tarieven voor leerlingenvervoer en groei in het gebruik van bijzondere bijstand (€ 0,241 mln.).

Daarnaast zijn in dit onderdeel de hogere onderhoudskosten verwerkt (€ 0,145 mln.) als gevolg van inmiddels gerealiseerde areaaluitbreiding in het openbaar gebied.

Dividend / Garantstellingen

Vooraankondiging dividend BNG

In maart 2021 is € 129.800 van het dividend 2019 uitgekeerd. Het resterende deel ad € 253.560 wordt na 1 oktober 2021 uitgekeerd. Dit geldt eveneens voor het uit te keren dividend over het boekjaar 2020 ad € 546.367. Na 1 oktober 2021 zal bij de BNG een agendavoorstel volgen voor dividenduitkering. Als positief besloten wordt tot uitkering, ontvangt de gemeente Westland in 2021 een totaalbedrag van € 929.730 aan dividend. Dit is € 554.730 meer dan begroot. In de ProRap komen wij hierop terug.

Dividend Evides

Evides heeft een meerjarige prognose voor de uit te keren dividenden opgenomen.

In ons meerjarenperspectief is uitgegaan van een jaarlijks dividend van € 850.000. Op basis van de prognose wordt dit nu bijgesteld.

Dividend JUVA

Tot en met 2022 heeft JUVA toegezegd het extra geraamde dividend van JUVA van € 2,5 mln. uit te keren. Vooralsnog gaat het college ervan uit dat deze lijn wordt voortgezet.

Garantstelling HVC

De geraamde te ontvangen premie voor de garantstellingen door de gemeente wordt verlaagd met € 7.000 op basis van het totaal verleende garantstellingen bij HVC.

Algemene uitkering

Verwerking circulaire

De algemene uitkering wordt bijgesteld op basis van de septembercirculaire en de decembercirculaire 2020. Via een raadsinformatiebrief is de raad hierover geïnformeerd. In de septembercirculaire is door het Rijk rekening gehouden met een forse stijging van het landelijk aantal bijstandsontvangers in de komende jaren vanwege de coronacrisis. In de verwerking van deze circulaire is deze meerjarige stijging in de algemene uitkering meegenomen. Op basis van de werkelijke ontwikkeling van de bijstands aantallen in Westland afgelopen jaar lijkt de stijging in de komende jaren hier lager uit te vallen. Dit betekent dan een lagere uitkering in de komende jaren dan waarmee rekening is gehouden. Verder zijn de circulaire ook doorgerekend voor het uitkeringsjaar 2025.

Herverdeling Gemeentefonds

Met betrekking tot het anticiperen op de herverdeling van het Gemeentefonds kiezen we ervoor de lijn te volgen die is afgesproken binnen de 100.000-plus gemeenten. Afgesproken is om uit te gaan van 50% van het effect dat nu is berekend. Vanwege de ingroei heeft dit vanaf 2023 een positief effect op het financieel meerjarenperspectief. Bekend is dat – in tegenstelling tot andere provincies – de provincie Zuid-Holland hiermee (nog) niet akkoord wenst te gaan.

Investerings

Tegelijk met het opstellen van de jaarrekening 2020 stellen wij jaarlijks de lopende investeringen en ook het meerjarige investeringsprogramma (MIP) bij. Het MIP zal, in een gewijzigde opzet bij de begroting aan de raad worden aangeboden. In hoofdstuk 6 van dit document wordt de gewijzigde opzet toegelicht. Voor zover het gaat om “technische” wijzigingen, zoals verschuiving in tijd, vindt verwerking van de financiële effecten daarvan plaats in het FMP.

Een deel van de bijstellingen in de kapitaallasten heeft geen effect op het begrotingssaldo, aangezien die worden gedekt door de reserves Maatschappelijk Nut/Economisch Nut of worden opgevangen binnen de gesloten circuits afval, riolering en bouwgrondexploitatie.

Voor de bijstellingen op kapitaallasten die wel een effect hebben op het begrotingssaldo, besloot u bij de begroting 2021 een meerjarig oplopende stelpost “sturen op kapitaallasten” in de begroting op te nemen.

Bij het FMP van vorig jaar is de stelpost in 2021 volledig ingevuld. Verder ontstaan ook rentevoordelen in de financieringsmiddelen als gevolg van de aanhoudend lage rentestand. Dit vertaalt zich onder andere in een daling van het toe te rekenen rentepercentage vanaf 2022 aan grondexploitaties naar 0,95% en aan de investeringen (omslagpercentage naar 1,3%). Het omslagpercentage voor 2021 is berekend op 1,5% (grondexploitaties 0,95%)

Naast de volledige invulling van de stelpost is de bijstelling van de kapitaallasten zodanig dat er een aanvullend positief resultaat ontstaat dat is verwerkt in het FMP:

Sturen op kapitaallasten	Bedragen x € 1000	2021	2022	2023	2024	2025

(Resterende) begrote stelpost	0	-1.614	-58	-790	-790
Ingevuld	818	3.167	587	211	-182
Restant stelpost na invulling	0	0	0	-579	-972
Voordeel exploitatie	818	1.553	529		

De bovenstaande tabel is gebaseerd op de (doorwerking van de) investeringsrapportage 2020 uit de jaarrekening 2020, het geactualiseerde MIP 2021-2025 en enkele aanpassingen van investeringen die in de eerste maanden van 2021 zijn gevoteerd, Hier komen we in hoofdstuk 6 op terug. In deze tabel is het effect van een investeringsplafond van € 45 mln. nog niet verwerkt.

3 Overheveling bestedingsplannen van 2020 naar 2021

Het is de gebruikelijke systematiek dat wij jaarlijks op basis van de daadwerkelijke uitgaven in de jaarrekening (i.c. de jaarrekening 2020) het niet bestede deel van de al door u geautoriseerde stortingen in, en onttrekkingen aan de reserves verwerken in het eerstvolgende begrotingsjaar. Deze stortingen en onttrekkingen passen daarbij uiteraard binnen het doel waarvoor de reserve door uw raad is gevormd en uw eerdere besluitvorming. Het betreft dus uitsluitend wijzigingen door verschuiving tussen jaren en aanpassing aan de werkelijke bestedingen in geval van open-einde regelingen et cetera.

Onderstaande tabel laat zien welke in 2020 geraamde reservemutaties nu aanvullend in 2021 worden verwerkt:

	Omschrijving	Bedrag x € 1.000
1.	Algemene Reserve	-154
2.	Reserve Sociaal Domein	1.030
3.	Reserve Flankerende personele middelen	184
4.	Reserve Noodfonds huisvesting PO	500
5.	Reserve Volkshuisvesting	1.183
6.	Reserve Regionale verkeersprojecten	230
7.	Reserve Omgevingswet	937
8.	Reserve Waterproblematiek	109
9.	Reserve egalisatie vastgoed	116
10.	Reserve Duurzaamheidsfonds	1.029
11.	Reserve Zwembaden	453
12.	Reserve Garantieloon (fusie)	157
13.	Reserve Blijversleningen	113
14.	Reservemutaties < € 50.000	185
	Totaal	6.072

Ad 1 Bij raadsbesluit van 27 oktober 2020 is besloten om kosten in 2020 met betrekking tot aanpak verkenning Floragebied (GHC) voor te financieren via de algemene reserve. Deze voorfinanciering wordt - conform raadsbesluit - in 2021 ten laste gebracht van het daarvoor bestemde deel in het investeringsfonds.

Ad 2 Het betreft overgehevelde uitgaven in het kader van:

- Casemanager jongeren	€	119.289
- Investeringsubsidies sportverenigingen	€	214.103
- Innovatieve woonvormen	€	293.938
- Sociaal BeleidsKader "Kernachtig Sociaal"	€	319.805
- Bestrijding eenzaamheid	€	81.156
- Overig	€	9.992

Ad 3 Reserve flankerende personele middelen:

- Project Direct Duidelijk € 51.080;
- Project onboarding € 30.000;
- Organisatieadviseur Operational Excellence € 33.000;
- Arbeidsmarktcommunicatie € 70.000.

Ad 4 Het betreft incidentele middelen ten behoeve van schoolbesturen voor het primair onderwijs voor het onderhoud van de huisvesting in schrijnende situaties. Ultimo 2021 wordt dan de reserve - conform de recent vastgestelde nota reserves en voorzieningen - opgeheven.

- Ad 5 € 250.000 betreft een oude verplichting voor 22 groepswoningen 's-Gravenzandseweg (bedrag afhankelijk van aantal sociale woningen);
- € 39.806 betreft pauzewoningen;
  - € 125.000 ten behoeve van huisvesting tijdelijke arbeidsmigranten;
  - € 768.097 voor het Masterplan wonen (sociale grondprijzen).
- Ad 6 Dit betreft € 50.000 voor het opstellen verkenningen voor 2 metropolitane fietspaden en € 20.000 voor verkennende studie lightrail in Westland. Verder nog kosten ad € 160.000 ten behoeve van verkeersonderzoeken en maatregelenpakketten voor centrale as provincie Zuid-Holland en gebiedsuitwerking Greenport.
- Ad 7 Zoals vermeld in de ProRap 2020 schuiven werkzaamheden voor de invoering van de Omgevingswet door naar 2021 vanwege het verplaatsen van de invoeringsdatum van de wet naar juli 2022.
- Ad 8 Betreft het restant van diverse projecten binnen de reserve.
- Ad 9 In de raadsvergadering van 19 februari 2019 is een bedrag beschikbaar gesteld voor het initiatief van Stichting Droom je Thuis. De verkoop van het perceel grond zal naar verwachting dit jaar plaatsvinden nadat de omgevingsvergunning onherroepelijk is geworden. Tevens zijn er kosten voor bodemsanering op de locatie Zuyt Brugge (Naaldwijk).
- Ad 10 Overheveling van het resterende budget in 2020 voor de herstructurering glastuinbouw.
- Ad 11 Betreft het restant van diverse projecten binnen de reserve.
- Ad 12 Op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen wordt de reserve garantieloon (fusie) opgeheven. Het saldo van de reserve wordt overgebracht naar de algemene reserve.
- Ad 13 Op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen wordt de reserve blijversleningen opgeheven. Het saldo van de reserve wordt overgebracht naar de algemene reserve.
- Ad 14 Diverse kleine reservemutaties:
- Reserve bruggen Hoogheemraadschap € 25.200: wordt opgeheven op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen;
  - Reserve digitaliseren € 34.354 (Basisregistratie Grootchalige Topografie)
  - Reserve De Waterman € 15.187: na deze laatste geraamde uitgave wordt de reserve opgeheven op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen;
  - Reserve Greenport € 45.412: wordt opgeheven op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen;
  - Reserve Werk en inkomen € 24.742;
  - Reserve stimulering duurzaamheid € 6.120; wordt opgeheven op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen;
  - Reserve wegen € 23.318;
  - Reserve egalisatie beheerplannen € 10.479: wordt opgeheven op grond van de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen.

4 Voorjaarsnota en 1e Actualisatie 2021-2025 per programma

4.1 Inleiding

In dit onderdeel vindt de bijstelling van de begrotingsprogramma's plaats. Daarbij volgen wij per programma de indeling zoals in de inleiding weergegeven en sluit ieder programma af met een kort afrondend totaalbeeld.

4.2 Mutaties per programma

1: Veiligheid

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	10.171	10.226	10.215	10.212	10.212
	Mutaties VJN / 1^e Act. 2021 met financieel effect:							
A1.	Posten < € 50.000		N		20	20	20	20
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	0	20	20	20	20
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		N	-16	3	3	3	3
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)		N	63	63	63	63	63
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	109				
d.	Neutraal via reserves							
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	156	66	66	66	66
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	10.327	10.312	10.301	10.298	10.298

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

Toelichting exogeen onontkoombaar Voorjaarsnota 2022-2025

Het beheer van camera's voor flexibel cameratoezicht vindt plaats door de politie en kost jaarlijks € 20.000.

B. Toelichting afwijkingen 1^e Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

Er zijn voor 2021 geen toe te lichten afwijkingen van € 50.000 of hoger die financieel effect op het saldo hebben.

2: Verkeer, vervoer en waterstaat

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	19.789	20.452	19.604	20.205	20.205
	Mutaties VJN / 1^e Act. 2021 met financieel effect:							
A1.	VJN - Reconstructie kruispunt Poeldijkseweg/Lozerlaan/Erasmusweg (kapitaallasten)		N			71	71	70
A2.	Bijdrage Coldenhovelaan/Hondenbot		N				24	24
	Posten < € 50.000							
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	0	0	71	95	94
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		V	27	27	27	27	27
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)		N	262	262	262	262	262

c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)	N	95				
d.	Neutraal via reserves	N	74	126	53		
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo	N	404	361	288	235	235
	Saldo programma gewijzigde begroting	N	20.193	20.813	19.963	20.535	20.534

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

1. Reconstructie kruispunt Poeldijkseweg/Lozerlaan/Erasmusweg (aflopende kapitaallasten vanaf 2023 van € 71.000)

Het gaat hier om een investering in 2022 van € 1.500.000 waarvan de jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2023 circa € 71.000 bedragen. Zie voor meer informatie hoofdstuk 6 Investerings.

2. Bijdrage Coldenhovelaan/Hondenbot

Het gaat hier om een investering in 2023 van € 500.000 waarvan de jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2024 circa € 24.000 bedragen. Zie voor meer informatie hoofdstuk 6 Investerings.

3. A4 brug Zwethzone koppelen aan fietspad NLD-RWK

Het gaat hier om een investering in 2025 van € 250.000 waarvoor er vanaf 2026 kapitaallasten ontstaan. Zie voor meer informatie hoofdstuk 6 Investerings.

B. Toelichting afwijkingen 1^e Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

Er zijn voor 2021 geen toe te lichten afwijkingen van € 50.000 of hoger die financieel effect op het saldo hebben.

3: Economie

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	3.785	2.519	1.618	1.539	1.539
	Mutaties VJN / 1^e Act. 2021 met financieel effect:							
B1.	Lagere opbrengst Toeristen en Forensenbelasting		N	65				
B2.	Revolverend fonds tegengaan leegstand winkelkernen		N	1.000				
3.	Posten < € 50.000		N					
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	1.065	0	0	0	0
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		N					
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)		N					
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	41				
d.	Neutraal via reserves		N	-1.160	1.160			
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	-1.119	1.160	0	0	0
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	3.731	3.679	1.618	1.539	1.539

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

Voor concentratie van de detailhandel en het tegengaan van leegstand in de winkelkernen is een revolverend fonds nodig (garantiestelling/financiering onrendabele top). Hier is incidenteel € 1.000.000 voor nodig in 2021. Twee belangrijke motieven voor dit fonds komen samen. Enerzijds staat door corona de detailhandel zwaar onder druk. Door de rijkssteun is daar nu nog

weinig van zichtbaar. Voorzichtige prognoses voorspellen inmiddels wel huuropzeggingen en dus leegstand. Tegelijkertijd gaan detailhandelsfuncties nog te vaak door de goedkope prijzen naar een bedrijventerrein. Met een fonds kunnen we enerzijds leegstand snel tegengaan door ontwikkelaars of eigenaren te verleiden leegstaande panden te kopen of te verbouwen en anderzijds werken we aan concentratiebeleid door ondernemers naar de winkelkernen te verleiden. Daarnaast is het fonds op de lange termijn nodig om die concentratie meer handen en voeten te geven. Het revolverend karakter kan bijvoorbeeld door huuropbrengsten worden gerealiseerd.

B. Toelichting afwijkingen 1° Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

1. Lagere opbrengst Toeristen- en Forensenbelasting (N € 65.000 incidenteel 2021)

Gezien het resultaat van de jaarrekening en de gevolgen van de coronacrisis zal de geraamde opbrengst Toeristenbelasting voor 2021 niet volledig worden gerealiseerd (N € 50.000). Ditzelfde geldt voor de opbrengst Forensenbelasting (N € 15.000).

2. Revolverend fonds tegengaan leegstand winkelkernen (N € 1.000.000 incidenteel 2021)

Zie de toelichting hierboven bij A. over het revolverend fonds.

4: Onderwijs

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	10.358	10.629	10.935	11.492	11.492
	Mutaties VJN / 1° Act. 2021 met financieel effect:							
A1.	VJN - Verschuivingen en gewenste aanpassingen IHP		N				208	207
A2.	VJN -Gymzalen ISW Sweelincklaan		N			27	27	27
A3.	VJN - School maatschappelijk werk		N		60	60	60	60
B4.	Openbare Dalton Basisschool Naaldwijk		N	680				
B5.	Grondaankoop Waalcampus en Wateringen N en voorbelasten en fundering Molensloot (kapitaallasten)		N		76	76	76	76
6.	Posten < € 50.000		V		6	6	6	6
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	680	130	157	365	364
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		N					
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)		N					
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	33				
d.	Neutraal via reserves		N					
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	33	0	0	0	0
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	11.071	10.759	11.092	11.857	11.856

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

1. VJN - Verschuivingen en gewenste aanpassingen IHP (N € 207.000 vanaf 2024 (kapitaallasten))

Het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) behoeft actualisatie en indexering. Zie hoofdstuk 6 Investerings.

2. VJN - Gymzalen ISW Sweelincklaan (N € 27.000 vanaf 2023 (kapitaallasten))

Voor vernieuwing van de gymzalen van ISW Sweelincklaan is een investeringsbudget van € 1,2 mln. opgenomen in de begroting. Vernieuwing kan door renovatie of door nieuwbouw op dezelfde locatie. Beide opties vergen een hogere investering dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. De afschrijvingsduur van nieuwbouw is echter langer, waardoor de jaarlijkse lasten van de twee alternatieven relatief minder uiteenlopen dan de investeringen. Voordat de definitieve investeringsbeslissing wordt genomen, zal het college een nadere analyse van nut en noodzaak uitvoeren.

Toelichting exogeen onontkoombaar Voorjaarsnota 2022-2025

3. VJN - School maatschappelijk werk (N € 60.000 vanaf 2022)

Om de verbinding tussen onderwijszorg en jeugdzorg in het voortgezet onderwijs te verbeteren is in 2016 een meerjarig project gestart.

Het doel hiervan was om problemen vroegtijdig op te sporen, waardoor escalatie van problemen voorkomen kan worden. In de begroting waren de benodigde middelen tot en met 2020 incidenteel opgenomen.

De Westlandse scholen voor voortgezet onderwijs hebben in dit project per schoollocatie 2 uur per week schoolmaatschappelijk werk door Schoolformaat gesubsidieerd gekregen. Dit is bovenop de uren schoolmaatschappelijk werk die de scholen al zelf inkopen bij Schoolformaat.

De schoolmaatschappelijk werker (SMW) van Schoolformaat legt de verbinding tussen de scholen en het sociaal kernteam (SKT). Hierdoor wordt veel sneller geschakeld tussen onderwijs en jeugdzorg, waardoor problemen bij leerlingen sneller opgelost worden. Wij willen deze voorziening daarom structureel voortzetten.

B. Toelichting afwijkingen 1^e Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo 2021

4. Openbare Dalton Basisschool Naaldwijk tijdelijke units en grondgebonden werkzaamheden (N € 680.000 incidenteel 2021)

Het openbaar onderwijs heeft recht op tijdelijke huisvesting in de wijk Hoogeland. Voor de tijdelijke huisvesting is op dit moment een budget van € 120.000 beschikbaar. Dit budget is vorig jaar aangevraagd op basis van een raming voor het huren en geschikt maken van lesruimte op de Hastastraat. Vanwege het niet kunnen realiseren van voldoende speelruimte voor school en kinderdagverblijf is deze locatie uiteindelijk ongeschikt gebleken voor onderwijshuisvesting. Er is nu voor gekozen om tijdelijke units op de speelweide van het zwembad te plaatsen. Om tijdelijke lokalen voor de duur van twee jaar op de speelweide van het zwembad te kunnen plaatsen is € 200.000 benodigd. Om de speelweide geschikt te maken, dienen er grondgebonden werkzaamheden plaats te vinden. Deze zijn begroot op € 600.000. Wij vragen in de 1e Actualisatie om € 680.000 extra beschikbaar te stellen voor het realiseren van de benodigde tijdelijke huisvesting.

5. Grondaankopen Waalcampus en Wateringen-Noord en voorbelasten en fundering Molensloot (N € 76.000 structureel (kapitaallasten))

De gemeenteraad heeft kredieten beschikbaar gesteld voor de bouw van scholen in Wateringen-Noord, Waalcampus en Molensloot. In de kredieten is geen rekening gehouden met de benodigde grondaankopen (Wateringen-Noord en Waalcampus) en hogere kosten als gevolg van slappe grond (Molensloot). De kosten zijn exogeen onontkoombaar. De uitgaven zullen in 2021 worden gedaan, waardoor er vanaf 2022 kapitaallasten zijn.

5: Sport, cultuur en recreatie

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	20.973	20.541	20.187	20.116	20.116
	Mutaties VJN / 1° Act. 2021 met financieel effect:							
A1.	Sportpark De Lier (rente van aankoop)		N		24	24	24	24
B2.	Aanbestedingen Ruimte		N	506	506	506	506	506
B3.	Monumenten & cultuur		N	100				
B4.	Project Broekpolder		N	65				
B5.	Groen in de centra		N	150				
6.	Posten < € 50.000		N	25				
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	846	530	530	530	530
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		V	39	38	38	38	38
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)		N	119	119	119	119	119
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	82				
d.	Neutraal via reserves		N	863				
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	1.025	81	81	81	81
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	22.844	21.152	20.798	20.727	20.727

A. Toelichting bestuurlijke ambities Vooriaarsnota 2022-2025

1. Sportpark De Lier (€ 24.000 vanaf 2022 rente van aankoop)

Het gaat hier om een investeringsbedrag van € 1.700.000, waarvan de jaarlijkse rentelasten € 24.000 bedragen. De aankoop zal in 2021 worden gedaan. De aanleg van het sportpark zal budgettair neutraal binnen het investeringsplafond uitgevoerd worden. Dit wordt toegelicht in hoofdstuk 6 inzake de investeringen.

B. Toelichting afwijkingen 1° Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo 2021

2. Aanbestedingen Ruimte (N € 506.000 structureel vanaf 2021)

Om het dagelijks beheer en onderhoud van het openbaar groen en de speelvoorzieningen in Westland te continueren, wordt bij aflopende contracten het werk opnieuw aanbesteed. Voor een aantal contracten is dat per 2021 het geval. Op basis van nieuwe ramingen en inschrijvingen moeten onze exploitatiebudgetten structureel worden verhoogd.

3. Monumenten & cultuur (N 100.000 incidenteel)

De Nota Cultuurhistorisch Erfgoed Westland uit 2005 is aan herziening toe. Dit is van belang om de cultuurhistorische identiteit van Westland te behouden en om de gemeente voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Specifiek voor cultureel erfgoed moet de gemeente al voor de invoering van de wet aan de slag om een aantal zaken in orde te maken om aan de verplichtingen binnen de wet te kunnen voldoen. Zodra de Omgevingswet in werking treedt vervallen de taken en bevoegdheden van de huidige monumenten- en welstandscommissies ten aanzien van nieuwe vergunningaanvragen. De nieuw in te stellen gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit neemt deze taken over, zoals advies uitbrengen bij omgevingsvergunningen voor rijksmonumentenactiviteiten. Ook moeten interne processen gereed gemaakt worden om omgevingsvergunningen voor rijksmonumentenactiviteiten te kunnen verlenen binnen de nieuwe wet. Dit geldt ook voor omgevingsplanactiviteiten. De gemeente (als bevoegd gezag) is straks tevens verplicht om bij aanvragen om omgevingsvergunningen met betrekking tot beschermd

cultureel erfgoed gelegenheid tot participatie te bieden als de aanvrager hierin onvoldoende heeft voorzien.

Na de invoering van de Omgevingswet moet de gemeente in het omgevingsplan regels opnemen over de omgeving van beschermde monumenten. Dit ter voorkoming van ontsiering of beschadiging van (beschermde) rijksmonumenten en andere via het omgevingsplan beschermde monumenten door activiteiten in hun omgeving. Bijvoorbeeld als deze negatieve invloed hebben op het aanzicht of de waardering van een monument. Deze verplichting kan een herijking van het gemeentelijk beleid ten aanzien van de omgeving van beschermde monumenten vereisen. Het is van belang het huidige beleid op de komst van de Omgevingswet te toetsen en het beleid te actualiseren. Het in kaart gebrachte erfgoed in Westland en het zicht op de wettelijke verplichtingen zal vervolgens ondersteunend zijn bij ruimtelijke besluitvormingsprocessen. De gedecentraliseerde taken en de gemeentelijke accenten en keuzes worden vertaald in beleidsinstrumenten die nodig zijn voor Erfgoedbeheer.

4. VJN - Eenmalige investering project Broekpolder 2021 € 65.000

Om invulling te kunnen geven aan de geformuleerde doelstellingen en ambities uit het recent gesloten samenwerkingsconvenant Broekpolder is een investeringsbudget nodig. Dit budget zal worden aangewend om in samenwerking met de coöperatie Broekpolder, de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Delfland te komen tot ruimtelijke uitgangspunten en concrete projecten die bijdragen aan een toekomstbestendige glastuinbouw, goede bereikbaarheid, energietransitie en duurzaam waterbeheer in dit gebied.

Voor 2021 gaat het om een bedrag van € 65.000 dat wordt ingezet voor projectbijdragen en procesondersteuning. Daarnaast wordt kennis en kunde vanuit verschillende beleidsdisciplines ingebracht binnen deze integrale gebiedssamenwerking. Deze aanpak is uniek, omdat deze bottom-up wordt georganiseerd vanuit het gebied zelf, geheel in de geest van de nieuwe (aanstaande) Omgevingswet.

5. Groen in de centra

In overleg met MKB Westland is bepaald voor welke kernen een groenplan voor het centrum gemaakt gaat worden. Dit zijn 9 van de 11 kernen (zonder Heenweg en Ter Heijde). De gemeente heeft de randvoorwaarden voor deze plannen geleverd. De plannen zijn gemaakt in overleg met het MKB en de BIZ-zen. Ieder groenplan bevat voorstellen voor (permanent) groen in de kern, raming van realisatie en raming voor groenbeheer & onderhoud. Het budget van € 150.000 is een aanvulling op hetgeen in het Leefomgevingsfonds beschikbaar is.

6: Sociaal Domein

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	77.739	74.347	73.950	73.717	73.717
	Mutaties VJN / 1° Act. 2021 met financieel effect:							
B1.	Nazorg ex-gedetineerden		N	50	50			
2.	Posten < € 50.000		N					
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	50	50	0	0	0
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		V	133	522	85	85	85
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)		N	1.011	1.011	1.011	1.011	1.011
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	222				
d.	Neutraal via reserves		N	3.672	1.246			
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	4.772	1.735	926	926	926
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	82.561	76.132	74.876	74.643	74.643

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

In de bestuurlijke hoofdlijnen staat beschreven hoe wij de ontwikkelingen in het sociaal domein voor de komende jaren zien.

B. Toelichting afwijkingen 1° Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

1. Nazorg ex-gedetineerden (N € 50.000 incidenteel voor 2021 en 2022)

De nazorg ex-gedetineerden is een wettelijke verplichting van de gemeente.

Per jaar komen ongeveer 70 ex-gedetineerden naar Westland. De gemeente is verantwoordelijk voor hun terugkeer in de samenleving. Bijna 45% van de terugkerende ex-gedetineerden behoort tot de groep kwetsbaren en van de 70 mensen zijn er ongeveer 20 die langdurig in detentie hebben gezeten. Deze groepen mensen hebben meer ondersteuning bij terugkeer in de samenleving nodig, omdat ze het niet op eigen kracht redden.

Een hierop van invloed zijnde ontwikkeling is dat de gemeente Westland vanaf 2022 de activiteiten beschermd wonen gaat uitvoeren. Westland kan dan niet meer zoals voorheen de dienstverlening van centrumgemeente Delft inzetten voor onder andere de nazorg ex-gedetineerden.

De huidige uitvoering van deze zorg is niet compleet volgens het "Rapportage Re-integratie (ex)-gedetineerden regio Haaglanden". Zo is er onder andere geen vaststaand beleid met daarin beschreven de regierol van de gemeente en bestaat er geen functie Gemeentelijke Coördinator Nazorg (GCN).

In de nog op te stellen beleidsaanpassing en het implementatieplan worden de uitkomst van het rapport en de toekomstige ontwikkeling meegenomen in de vormgevende werkprocessen en ondersteunende middelen (inclusief structureel budget).

C. Overige toelichting

Kostenontwikkeling Sociaal domein

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	2021
Collectief vervoer		0,3
Wmo		2,1
Jeugdzorg		0,9
Besparingen jeugdzorg		1,2
Bijstand		-1,9
Indexatie sociaal domein open einde regelingen		-0,4
Vrijval reserve Werk en inkomen		-2,3
Totaal		0

- Collectief vervoer: De kosten voor het collectief vervoer lopen op door het wegvallen van een meevaller in het regionale vervoersbudget. De regionale bijdrage wordt kleiner, waardoor de gemeentelijke bijdrage structureel omhooggaat.
- Wmo: De stijging van de Wmo-kosten is het gevolg van toename van het aantal cliënten en hogere tarieven (indexatie). Het gemiddeld aantal cliënten hulp bij huishouden is in 2020 gestegen met ongeveer 14%. Voor 2021 wordt er een verdere stijging voorzien. De hogere prijs is het gevolg van een nieuw afgesloten contract per 1 januari 2021 voor hulpmiddelen.
- Jeugdzorg: de verwachte jeugdzorglasten in 2021 zijn € 26,3 mln. In 2020 waren de lasten € 25,4 mln., per saldo een stijging van de jeugdzorglasten van € 0,9 mln. Deze stijging is het gevolg van autonome groei en afgesproken indexatie.
- Besparingen jeugdzorg: in de begroting 2021 is rekening gehouden met een besparing binnen de jeugdzorg van € 2,8 mln. De besparingen worden gerealiseerd met behulp van de gestarte business cases en door het nieuwe jeugdzorgcontract dat per 1 januari 2021 is ingegaan. Echter, de verwachting is dat in 2021 maar € 1,6 mln. van de besparingen gerealiseerd gaat worden. Zo geven de huisartsen aan op dit moment prioriteit te geven aan de coronapandemie, waardoor er minder jeugdzorgmedewerkers bij huisartsen worden geplaatst en het niet lukt om de besparing te realiseren die was begroot.
- Bijstand: De uitgaven aan de bijstand worden gedekt door een specifieke uitkering van het Rijk. Op basis van de historie (2019, 2020) verwachten we dat de gemeente € 1,4 mln. minder zal uitgeven dan wordt ontvangen. Daarnaast wordt in de begroting rekening gehouden met € 0,5 mln. hogere uitgaven dan inkomsten door de gemeente. Per saldo een voordeel van € 1,9 mln. Het structurele effect van 0,5 mln. wordt verwerkt in de begroting. Het effect voor 2022 en 2023 van € 1,4 mln. zal hier ook in worden verwerkt.
- Indexatie: Een deel van de stijging van de lasten in het sociaal domein betreft indexatie. Een gedeelte van deze stijging kan gedekt worden door de gemeentelijke stelpost indexatie.
- Vrijval reserve Werk en inkomen: in de jaarrekening 2020 was er een voordeel op de bijstand van € 2,3 mln. Dit voordeel is gestort in de reserve Werk en Inkomen. Deze € 2,3 mln. kan in 2021 weer vrijvallen uit de reserve omdat het saldo in de reserve boven het benodigde plafond uit komt. Na vrijval is het saldo in de reserve € 5 mln.

In een brief aan de Tweede Kamer van 22 april 2021 heeft staatssecretaris Blokhuis aangegeven dat het kabinet € 613 mln. beschikbaar stelt voor de acute problemen in de jeugdzorg – deels het gevolg van de coronapandemie – en de financiële druk die dit veroorzaakt. Aangezien het bedrag en het precieze doel nog niet bekend zijn, houden we in deze 1^e Actualisatie nog geen rekening met deze extra inkomsten voor het sociaal domein.

7: Volksgezondheid en milieu

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	1.333	1.337	1.384	1.263	1.263
	Mutaties VJN / 1° Act. 2021 met financieel effect:							
A1.	VJN - Afzien stijging lijkbezorgingsrechten		N		100	200	300	300
2.	Posten < € 50.000		N		10	10	10	10
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	0	110	210	310	310
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		V	105	140	133	133	133
b.	Neutrale indexering inflatie (t.l.v. stelpost)		N	67	206	206	206	206
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	99				
d.	Neutraal via reserves		V	31				
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	30	66	73	73	73
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	1.363	1.513	1.667	1.646	1.646

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

VJN - Afzien stijging lijkbezorgingsrechten (N € 100.000 in 2022 oplopend tot € 300.000 structureel vanaf 2024)

Wij hebben de wens van de raad naar aanleiding van de verhoging lijkbezorgingsrechten 2021 ter harte genomen. Wij voeren daarom de voorgenomen stijging van de lijkbezorgingsrechten voor 2022 en verder niet uit. Tegelijkertijd moeten wij vaststellen dat het gemeentelijk beleid om zes algemene begraafplaatsen open te houden, leidt tot (hogere) kosten die gemeenten met minder begraafplaatsen niet hebben. Het tekort op de dekking uit lijkbezorgingsrechten wordt vanuit de algemene middelen aangevuld. Wij zijn een traject gestart om het beheer van de begraafplaatsen te optimaliseren.

B. Toelichting afwijkingen 1° Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

Er zijn voor 2021 geen toe te lichten afwijkingen van € 50.000 of hoger die financieel effect op het saldo hebben.

8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	14.293	4.987	3.846	3.523	3.523
	Mutaties VJN / 1° Act. 2021 met financieel effect:							
B1.	Herontwikkeling Aloysiussschool		N	50				
2.	Posten < € 50.000		N	50				
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	100	0	0	0	0
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		V	55	51	51	51	51
b.	Neutrale indexering inflatie (t.l.v. stelpost)		N					
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	313				
d.	Neutraal via reserves		V	70	-95	-847	-960	660
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		N	188	44	796	909	-711

Saldo programma gewijzigde begroting	N	14.581	5.031	4.642	4.432	2.812	

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

VJN - Cofinancieringsverplichting Wonen

In de bestuurlijke hoofdlijnen staat beschreven hoe wij hiermee omgaan.

B. Toelichting afwijkingen 1^e Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

1. Herontwikkeling Aloysiusschool (N € 50.000 incidenteel voor 2021)

Op 10 september 2020 heeft het college een besluit genomen over de herontwikkeling van de Aloysiusschool, waarbij is gekozen voor een variant voor sloop met herontwikkeling naar huisvesting voor kwetsbare doelgroepen. Er wordt € 50.000 beschikbaar gesteld om ondersteuning te geven aan de realisatie hiervan.

9: Bestuur en ondersteuning

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen		N	9.036	9.260	9.082	8.952	8.952
	Mutaties VJN / 1^e Act. 2021 met financieel effect:							
A1.	VJN - Burgerzaken		N		195	195	195	195
A2.	VJN - BRP		N				142	142
A3.	VJN – Verkiezingen		N		258	258	258	258
B4.	Accountantskosten		N	100	100	100	100	100
B5.	Legesinkomsten burgerzaken		V	36	10	-71	124	154
6.	Posten < € 50.000		N					
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo		N	64	543	624	571	541
	Neutrale / technische mutaties							
a.	Neutraal binnen begroting		V	122	132	132	135	135
b.	Neutrale indexering inflatie (t.l.v. stelpost)		N	18	18	18	18	18
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)		N	138				
d.	Neutraal via reserves		N	309				
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo		V	-343	114	114	117	117
	Saldo programma gewijzigde begroting		N	9.443	9.689	9.592	9.406	9.376

A. Toelichting Exogeen onontkoombaar Voorjaarsnota 2022-2025

1. VJN Exogeen onontkoombaar - Burgerzaken (N € 194.693 vanaf 2022)

Door beter data-inzicht en analyse van de veranderingen in de omvang en samenstelling van de bevolking is voorspelbaar geworden dat de vraag naar diensten via telefonie en balie-handelingen de komende jaren zal toenemen.

2. VJN Exogeen onontkoombaar - BRP (N 2024 t/m 2025 € 142.000)

Veel voorzieningen zijn gekoppeld aan een adresregistratie in de BRP. De toeslagenaffaire heeft duidelijk gemaakt dat op algoritmes gebaseerde signalen over misbruik van toeslagen, WW; ziektegeduidkeringen en bijstandsvoorzieningen niet zonder meer juist zijn. Adressen dienen fysiek bezocht te worden.

3. VJN Exogeen onontkoombaar – Verkiezingen (N € 257.640 vanaf 2022)

De organisatie van de verkiezingen is, nog afgezien van de coronamaatregelen, de laatste 8 jaar meer en meer complex geworden en daarmee ook duurder.

Met de verkiezingen van de gemeenteraad in 2022, Provinciale Staten in 2023, het Europees Parlement in 2024 en de Tweede Kamer in 2025 in aantocht is het daarom nodig hiervoor extra middelen te reserveren.

B. Toelichting afwijkingen 1^e Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

4. Accountantskosten (N € 100.000 structureel)

Op basis van de gewonnen aanbesteding door PWC dient het budget van de accountantskosten met € 100.000 meerjarig (2021-2024) te worden opgehoogd. Binnen de budgetten van de griffie is hier geen ruimte voor.

5. Legesinkomsten burgerzaken (V/N € 36.000-€ 154.000)

Om een verbetering door te voeren bij de toerekening van uitvoeringskosten bij het verstrekken van persoonsdocumenten (reisdocumenten en rijbewijzen) en hierdoor een beter beeld te krijgen van de kostendekkendheid van de leges, zijn de in de begroting opgenomen inkomsten en uitgaven van reisdocumenten en rijbewijzen onder de loep genomen.

Als gevolg van de vijfjaarlijkse fluctuatie van het aantal af te geven persoonsdocumenten zijn zowel de hieraan verbonden legesinkomsten als de aan de afgifte verbonden kosten meerjarig (2021 t/m 2025) aangepast. Daar waar de legesinkomsten voor rijbewijzen de komende jaren naar verwachting afnemen, treedt een stijging op van de legesinkomsten reisdocumenten.

Naast de mutaties voor de legesinkomsten persoonsdocumenten is er structureel € 20.000 extra legesinkomsten voor de inschrijving van woningzoekenden.

Per saldo ontstaat hierdoor voor wat betreft de netto legesinkomsten voor de jaren 2021-2025 het volgende beeld:

2021: € 36.000 positief

2022: € 10.000 positief

2023: € 71.000 negatief

2024: € 124.000 positief

2025: € 154.000 positief

Voor wat betreft 2021 en 2022 vormen de inkomsten verbonden aan de afgifte van reisdocumenten als gevolg van de coronapandemie een onzekere factor.

10: Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen

	Omschrijving € 1.000	Bedragen x N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting incl. wijzigingen	V	147.328	150.484	150.117	150.813	150.813
	Mutaties VJN / 1^e Act. 2021 met financieel effect:						
A1.	VJN - Invoeren inflatiecorrectie OZB	V		472	472	472	472
A2.	VJN- Informatiebeveiliging	N	100	164	164	164	164
A3	VJN - Wet Open Overheid & Archiefwet	N	50	188	188	188	188
B4.	Extra inkomsten OZB areaal	V	275	275	275	275	275
B5.	Opstarten uitvoering Visie op dienstverlening	N	350				
10.	Posten < € 50.000 (VJN)	N		25	25	25	25
	Totaal mutaties met financieel effect op begrotingssaldo	N	225	-370	-370	-370	-370
	Neutrale / technische mutaties						

a.	Neutraal binnen begroting	N	497	907	463	466	466
b.	Neutrale indexering (inflatie t.l.v. stelpost)	V	1.540	1.679	1.679	1.679	1.679
c.	Neutrale indexering loonontwikkeling (t.l.v. stelpost)	V	1.132				
d.	Neutraal via reserves	V	2.975	-900	-1.250	-1.250	50
	Totaal mutaties zonder financieel effect op begrotingssaldo	V	5.150	-128	-34	-37	1.263
	Saldo programma gewijzigde begroting	V	152.253	150.726	150.453	151.146	152.446

A. Toelichting bestuurlijke ambities Voorjaarsnota 2022-2025

1. VJN – Invoeren inflatiecorrectie OZB (V € 472.000 vanaf 2022)

De totale OZB-opbrengst is op basis van de begroting 2021: € 31.450.000 (woningen: € 14.450.000 en niet-woningen € 17.000.000). Inflatiecorrectie van de OZB in 2022 met het inflatiepercentage van 1,5% betekent een extra OZB-opbrengst van structureel circa € 472.000.

2. VJN Exogeen onontkoombaar - Informatiebeveiliging (N € 100.000 in 2021 en € 164.000 vanaf 2022)

De gemeente wordt geconfronteerd met veranderende wet- en regelgeving op het gebied van Wet open overheid en security. Tevens zijn er aanvullende eisen van het Rijk en de IBD (Informatie beveiligingsdienst) op de BIO en ENSIA.

Onze computernetwerken worden voortdurend aangevallen. Veel wordt door technische maatregelen tegengehouden. Met een Security Information & Event Management (SIEM) systeem worden de logfiles van het netwerkverkeer gemonitord en worden afwijkingen gedetecteerd. Het Security Operation Center (SOC) is een controlecentrum dat 24/7 deze afwijkingen onderzoekt op basis van onder andere afwijkingen elders in de wereld en berichtgeving van informatiebeveiligingsbedrijven. Op deze manier wordt de organisatie vroegtijdig geïnformeerd over pogingen tot inbraak. Het is in essentie vergelijkbaar met een alarmsysteem met doorschakeling naar een beveiligingsbedrijf.

Verder is de gemeente verplicht zich te conformeren aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De aansluiting op een SIEM-SOC is een verplichte overheidsmaatregel waar wij jaarlijks een zelfevaluatie over moeten uitvoeren. De meeste gemeentes zijn dit nu aan het implementeren of zijn zich erop aan het oriënteren.

Gemeenten werken in het kader van de strategische Digitale Agenda 2020 (DA2020) en de uitvoeringsbeweging “Samen Organiseren” aan meer gezamenlijkheid op onder andere het gebied van ICT-voorzieningen. Gemeenten hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in bovengenoemd kader opdracht gegeven tot het realiseren van de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI). De GGI creëert een veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten onderling en met andere overheden beter, veiliger en makkelijker wordt.

3. VJN Exogeen onontkoombaar - Wet Open Overheid (WOO) & Archiefwet (N € 50.000 in 2021 en € 188.000 vanaf 2022)

Naar verwachting treedt de Wet open overheid (WOO) per 1 januari 2022 in werking. Deze nieuwe wetgeving vereist een meer proactieve houding van de overheid bij het delen van informatie. Zo geldt bij publicatie van bijvoorbeeld college- en raadsbesluiten en vergunningen dat op grond van de AVG niet-noodzakelijke persoonsgegevens afgeschermd worden. Iets vergelijkbaars geldt bij verzoeken op grond van de WOO en WOB. In het kader van deze wetgeving mag de verzoeker alleen inzage krijgen in de gegevens die noodzakelijk zijn voor de beantwoording.

De Archiefwet schrijft voor dat de overheid haar informatie op een goede manier bewaart. Dat is van belang voor de bedrijfsvoering van de overheid zelf, maar ook voor publieke verantwoording, rechtsvinding en vanuit cultuur-historisch perspectief. Omdat de huidige wetgeving zich vooral op papier richt, wordt de Archiefwet 1995 vervangen door de Archiefwet 2021. De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op digitale ontwikkelingen. Om ervoor te zorgen dat digitale overheidsinformatie duurzaam bewaard wordt en om overheidsinformatie eerder in de openbaarheid te brengen, wordt onder de nieuwe Archiefwet de overbrengingstermijn teruggebracht van 20 jaar naar 10 jaar. Dit betekent dat de overbrenging van digitale archieven op korte termijn gaat plaatsvinden. In 2021 worden de gedigitaliseerde bouwvergunningen al overgebracht naar het Historisch Archief Westland en moet de duurzame beheeromgeving gereed zijn

B. Toelichting afwijkingen 1^e Actualisatie van € 50.000 of hoger met financieel effect op het saldo

4. Extra inkomsten OZB-areaal (V 275.000 structureel)

De afgelopen jaren, met name de piek in 2020, is de structurele areaaluitbreiding soms te voorzichtig ingeschat. Ook is er voor OZB-gebruik niet-woningen geen areaaluitbreiding geraamd. Met ingang van de begroting 2022 wordt de areaaluitbreiding hoger ingeschat dan voorheen. Dit is opgenomen in het FMP. Voor 2021 kan een totaalbedrag van € 275.000 aan OZB worden bijgeraamd. Dit bedrag is als volgt uit te splitsen:

Belasting/heffing	Bijstelling 2021
OZB woningen eigendom	€ 75.000
OZB niet-woningen eigendom	€ 100.000
OZB niet-woningen gebruik	€ 100.000

5. Opstarten uitvoering Visie op dienstverlening (N € 350.000 incidenteel)

De gemeenteraad heeft in de openbare vergadering van 22 september 2020 besloten de aanbevelingen uit de rapporten van de Rekenkamercommissie (RKC) naar de complexe dienstverlening over te nemen. De dienstverlening dient eenvoudig en voor iedereen begrijpelijk te zijn. Voor de werkwijze betekent dit onder meer:

- Dienstverlening is bij eenzelfde klantvraag identiek;
- We hebben zicht op de mate van klanttevredenheid;
- De klant ervaart altijd en overal dezelfde kwaliteit;
- De klant weet wanneer hij wat kan verwachten;
- Er zijn voor zowel bestuur als ambtenaar handvatten aanwezig over 'hoe wij het doen'.

De gemeenteraad zal in de loop van dit jaar de Visie op Dienstverlening voorgelegd krijgen. Voor het operationaliseren van deze visie is een budget nodig.

C. Neutrale indexeringen t.l.v. stelpost inflatie

Bij de diverse programma's is aangegeven dat er mutaties zijn die verband houden met indexering van budgetten. Deze worden gedekt door de stelpost die daarvoor beschikbaar is. In hoofdzaak gaat het hierbij om 3 categorieën:

Subsidies en bijdragen

Jaarlijks worden de gesubsidieerde instellingen c.a. gecompenseerd voor de loon- en prijsstijgingen (de inflatie). De compensatie wordt gebaseerd op de afgesloten cao van de desbetreffende sector en op basis van de prijsindex.

Inflatie Grond, Weg, Waterbouw (GWW)-sector

De budgetten voor onderhoud buitenruimte (in totaal ruim € 20 mln.) worden verhoogd voor de inflatiestijging.

Gemeenschappelijke regelingen en overig

Op basis van regionale afspraken kunnen Gemeenschappelijke regelingen aanspraak maken op indexering van de gemeentelijke bijdragen voor inflatie.

Voorts kunnen ook gemeentelijke budgetten die niet vallen onder de GWW-sector aanspraak maken op inflatievergoeding.

De volgende tabel geeft weer welke bedragen daarvoor in de verschillende programma's zijn opgenomen:

Indexering 2021 (x € 1.000)	Subsidies	GWW-Sector	Gem. regelingen /overig	Totaal
Veiligheid			63	63
Verkeer, vervoer en waterstaat		262		262
Economie				
Onderwijs				
Sport, cultuur en recreatie	118		1	119
Sociaal Domein	1.009		2	1.011
Volksgezondheid en milieu		16	51	67
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening				
Bestuur en ondersteuning			18	18
<i>Subtotaal</i>	<i>1.127</i>	<i>278</i>	<i>135</i>	<i>1.540</i>
Concernfinanciën en alg. dekkingsmiddelen				
Totaal	1.127	278	135	1.540

Vanuit de stelpost inflatie wordt in de dekking voorzien. Vanaf 2022 wordt onze bijdrage aan de Omgevingsdienst Haaglanden door verwachte inflatie verhoogd met € 139.000, eveneens gedekt uit de stelpost inflatie.

D. Neutrale indexeringen t.i.v. stelpost loonontwikkeling

De gemeentelijke cao is afgesloten met een looptijd tot 1 januari 2021. Onderhandelingen tussen VNG en vakbonden liggen sinds februari stil.

Wel zijn per 1 januari 2021 de pensioenpremie en enkele premies voor sociale lasten aangepast. De loonontwikkeling door deze aanpassingen moet nog in de loonbudgetten worden verwerkt. De loonontwikkeling wordt gedekt door aanwending van de stelpost loonontwikkeling, met uitzondering van het deel van de loonontwikkeling dat ten laste wordt gebracht van de gesloten circuits (bouwgrondexploitatie, afval en riolering) en investeringen. Deze onderdelen werken namelijk neutraal uit op het begrotingssaldo.

De gemeentelijke loonkosten die betrekking hebben op het primaire proces moeten verplicht worden toegeschreven aan de programma's. De overige loonkosten worden verantwoord onder de overhead. Onderstaande tabel geeft weer welke bedragen daarvoor in de verschillende programma's zijn opgenomen:

Indexering 2021 (x € 1.000)	Totaal
Veiligheid	109
Verkeer, vervoer en waterstaat	95
Economie	41
Onderwijs	33
Sport, cultuur en recreatie	82
Sociaal Domein	222
Volksgezondheid en milieu	99
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	313
Bestuur en ondersteuning	138
<i>Subtotaal</i>	<i>1.132</i>

Concernfinanciën en alg. dekkingsmiddelen:

- Primaire proces verdeeld over programma's	-786
- Overhead	266
Totaal t.l.v. stelpost	612

De indexering in 2021 werk structureel door. Jaarlijks wordt ten behoeve van het opstellen van een nieuwe begroting (i.c. begroting 2022-2025) een update verwerkt van de toerekening van het primair proces over de programma's. Deze update is nog niet gereed en daarom is in deze 1e Actualisatie alleen de verdeling over 2021 aangegeven.

5 Reservemutaties per programma

	Omschrijving € 1.000	Bedragen x	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Saldo begroting inclusief wijzigingen		V	20.149	4.314	1.704	206	206
	Mutaties VJN / 1° Act. 2021 met financieel effect:							
1	Veiligheid		V					
2	Verkeer, vervoer en waterstaat		V	74	126	53		
3	Economie		N	1.160	-1.160			
4	Onderwijs		V					
5	Sport, cultuur en recreatie		V	863				
6	Sociaal Domein		V	3.672	1.246			
7	Volksgesondheid en milieu		N	31				
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening		N	70	-95	-847	-960	660
9	Bestuur en ondersteuning		V	309				
10	Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen		N	2.975	-900	-1.250	-1.250	50
	Totaal reservemutaties		V	682	3.527	2.150	2.210	-710
	Saldo gewijzigde begroting		V	20.831	7.841	3.854	2.416	-504

Hierna volgt per programma een toelichting op de reservemutaties.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Reserve regionale verkeersprojecten

Het bewaken van de fietsenstalling Naaldwijk in de vorm van Biesieklette is verlengd met 2 jaar (kosten € 73.500).

3. Economie

Reserve versterking financiële soliditeit

Vanwege corona hebben de activiteiten voor Westland Agenda III vertraging opgelopen. De verwachting is dat rond of na de zomer de eerste projecten worden gepresenteerd. De activiteiten zullen door de vertraging ook gaan plaatsvinden in 2022. Om deze reden is € 1.160.000 overgeheveld van 2021 naar 2022.

5. Sport, cultuur en recreatie

Reserve steunfonds corona

Corona en sport

Het college heeft ten behoeve van coronagerelateerde sportactiviteiten drie besluiten genomen om incidentele middelen beschikbaar te stellen ten laste van de coronareserve (Oliebollensport, Krokussport en Oranjesport). De totale kosten en onttrekking aan de reserve bedragen € 75.000.

Corona en cultuur

Het college heeft voor het behoud van de culturele infrastructuur meerdere besluiten genomen ten laste van de coronareserve (cultuurregeling 2020 (1-12-2020) en cultuurregeling 2021 (13-04-2021)). Daarnaast is er besloten tot cofinanciering cultuurorganisatie bij provinciale subsidie. De kosten en de onttrekking aan de reserve bedragen € 512.500.

Reserve Zwembaden

De vervanging van de bestaande oude verwarmingsketels voor het zwembadwater van zwembad De Hoge Bomen vergt € 400.000. Dit bedrag is reeds als zodanig gealloceerd in de betreffende reserve.

Reserve dekking investeringen economisch nut

Omzetting exploitatiebedrag naar investering Wollebrand € 125.000

Voor de verdere afwerking van dit nieuwe evenemententerrein is nog een aanvullend investeringsbudget noodzakelijk. Per abuis was dit eerder als exploitatiebudget aangemerkt. Dit wordt nu omgezet naar een investeringsbudget. Dekking loopt via reserve dekking investeringen economisch nut. Zie hoofdstuk 6 voor meer informatie over deze investering.

6. Sociaal Domein

Reserve steunfonds corona

Subsidieregelingen Corona

Wij hebben de subsidieregeling jongerenorganisaties (1-12-2020), Jeugd aan Zet (13-04-2021) en dorpshuizen (01-12-2020) vastgesteld. De middelen hiervoor zijn via het gemeentefonds door het Rijk beschikbaar gesteld. De totale kosten en onttrekking aan de reserve bedragen € 344.316.

Re-integratie

Conform de dienstverleningsovereenkomst met Patijnenburg worden eventuele additionele middelen in het gemeentefonds 1 op 1 doorgezet. In de decembercirculaire 2020 is een bedrag van € 237.876 opgenomen.

Bijzondere bijstand

In de decembercirculaire is in het kader van de coronacrisis een bedrag opgenomen van € 77.089 voor bijzondere bijstand. Wij hebben op 9 maart ingestemd met een voorstel voor uitbreiding van de pc-regeling als gevolg van de coronacrisis. De middelen worden hiervoor ingezet.

Reserve volkshuisvesting

Huisvesten in een gemeentelijke woning van een familie die behoefte heeft aan een omgevingsprikkelarme woning en hiermee zorgen voor een langdurige oplossing voor de woonvraag. De familie is begin 2016 wegens overlast uit huis geplaatst door tussenkomst van de gemeente. Met deze uithuisplaatsing is de gemeente verantwoordelijk geworden voor het verzorgen van huisvesting voor dit gezin. De totale kosten bedragen €70.000.

Reserve werk en inkomen

Vrijval ten gunste van de reserve Sociaal domein € 2.305.158.

Reserve risicobeheersing Sociaal Domein onderdeel participatie

Bij de vaststelling van de begroting 2021 van Patijnenburg hebben wij besloten om maximaal € 400.000 uit de reserve sociaal domein onderdeel participatie in te zetten voor de dekking van de exploitatie van Patijnenburg in 2021. Deze reserve is bestemd voor risico's rondom de WSW. Uiterlijk in het voorjaar van 2023 zullen wij een besluit nemen over de inzet van het restant van voornoemde reserve als de coronacrisis voorbij is en bekend is wat het nieuwe kabinet besluit over de sociale werkinfrastructuur van de SW-bedrijven.

Algemene reserve

Sociaal domein

In de begroting 2021 was voor de jaarschijven 2022 en 2023 € 1,5 mln. dekking uit de algemene reserve opgenomen. Gezien de ontwikkelingen met betrekking tot de bijstand - zoals aangegeven in de 1^e Actualisatie - gaan we er vooralsnog vanuit dat het voordeel op de bijstand zich ook in 2022 en 2023 zal voordoen. Daarmee kan de dekking uit de algemene reserve komen te vervallen.

Uitvoering regelingen

In 2022 zal incidenteel € 1.246.000 worden onttrokken aan de algemene reserve voor:

Uitvoering taken rondom Corona   € 891.000

Uitvoering WMO   € 355.000

Als gevolg van de coronapandemie krijgt een groter aantal inwoners te maken met schulden en groeit het aantal verzoeken om bijzondere bijstand. Mede in het licht van de maatschappelijke impact van de kinderopvangtoeslagenaffaire zet het college in op het vroegtijdig in beeld krijgen van mogelijke schuldsituaties en het daarmee voorkomen dat er schijnende situaties ontstaan als gevolg van corona.

Daarnaast houden we, als gevolg van corona, rekening met aanhoudende extra taken rondom regelingen zoals TONK en TOZO (of opvolgende regelingen). We zien voorts een toename (15%) van het aantal Wmo-aanvragen. Gekoppeld aan het voorgaande neemt ook de hoeveelheid af te handelen bezwaarschriften over beschikkingen toe. Deze toename wordt nog eens versterkt door de verbeterde handhaving.

7. Volksgezondheid en milieu

Reserve steunfonds corona

Naar aanleiding van de motie behandeld in de raad van 16 februari en 16 maart jl. is een collegevoorstel uitgewerkt voor het aanbrengen van een livestreamverbinding in de vier gemeentelijke aula's. Belangrijkste overweging voor het indienen van de motie waren de geldende beperkingen door corona voor uitvaarten. De investering bedraagt in totaal € 44.000. Deze kosten dekken we uit de reserve steunfonds corona, in afwijking op de Financiële leidraad coronacrisis.

Reserve riolering

Ten aanzien van de riolering zijn er structurele en incidentele kostenverhogingen. Grotendeels op het gebied van energie en abonnementskosten.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Reserve Facilitaire ontwikkelingen

De mutaties in de faciliterende projecten zijn per saldo budgettair neutraal en bestaan voornamelijk uit bijstelling van de ramingen van fondsafdrachten en exploitatiebijdragen alsmede de fondsstortingen.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

De mutaties in de bouwgrondexploitatie zijn per saldo budgettair neutraal en bestaan voornamelijk uit een bijstelling van de grondaankopen, inkomsten uit huur en/of erfpacht en de verdere uitwerking van de convenantsprojecten zoals tussen de gemeente en OBWZ is vastgelegd.

Reserve Startersleningen

De te betalen beheerskosten SVN zijn structureel € 25.000 hoger dan geraamd. De geraamde onttrekking uit de reserve moet om deze reden ook structureel met € 25.000 worden verhoogd.

Algemene reserve

VJN - Omgevingswet (€ 500.000 voor 2022 en 2023)

De Eerste Kamer heeft zorgen over de kosten, de kostenverdeling, de uitvoerbaarheid en de adequate werking van het digitaal stelsel rondom de Omgevingswet. De beoogde invoeringsdatum van de Omgevingswet en daarmee samenhangende Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is daarom verplaatst naar 1 juli 2022.

Een latere inwerkingtreding van de Omgevingswet brengt extra kosten met zich mee voor alle bevoegd gezagen. De totale structurele meerkosten zijn nu nog niet concreet aan te geven. Daar waar uiteindelijk geen of niet genoeg rijkscompensatie voor komt, leidt dit tot een nadelig financieel effect voor de gemeenten. De 100.000+ gemeenten, inclusief gemeente Westland, zullen dit financiële vraagstuk daarom stevig onder de aandacht blijven brengen bij het Rijk, net zoals andere dossiers zoals de decentralisaties sociaal domein en de energietransitie.

Om toch goed gesteld te staan om uitvoering te geven aan de invoering van de Omgevingswet in Westland is in 2022 € 500.000 en in 2023 € 500.000 incidenteel beschikbaar gesteld. Hiervoor vindt inzet plaats op de transformatie naar het definitieve omgevingsplan (inclusief beleid milieu en groen), advisering op participatie en het continueren van de Initiatieven Tafel Westland.

Op het moment dat er meer duidelijk is over de structurele meerkosten en de compensatie, kan dit nadere gevolgen hebben voor de begroting 2022 en verder. Dit zal dan aan de orde komen bij de definitieve Begroting 2022, de 1e Actualisatie 2022 en de Voorjaarsnota 2022. Het is in dat kader te verwachten dat er een vraagstuk zal optreden ten aanzien van de kostendekkendheid van de activiteiten rondom melden en vergunnen in het omgevingsrecht, als gevolg van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (die op hetzelfde moment in werking treedt als de Omgevingswet) en de Omgevingswet zelf.

Tijdens een landelijke financiële evaluatie in 2022 wordt gekeken welke extra kosten de nieuwe inwerkingtredingsdatum met zich heeft meegebracht voor alle overheden. Het uitgangspunt is dat de Omgevingswet budgetneutraal kan worden ingevoerd in een periode van tien jaar. Het Rijk en de bestuurlijke partners hebben afgesproken dat zij in interbestuurlijk verband zullen zoeken naar oplossingen voor financiële knelpunten.

9. Bestuur en ondersteuning

Reserve steunfonds corona

Via de septembercirculaire is een bedrag van € 169.551 beschikbaar gesteld voor het organiseren van de Tweede Kamer verkiezingen. Aanvullend is hiervoor in de decembercirculaire nog eens € 139.758 beschikbaar gesteld. De aan Westland toegekende vergoeding ad € 309.309 voor de uitvoeringskosten verkiezingen dient te worden onttrokken aan de reserve en te worden toegevoegd van het verkiezingsbudget.

10. Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen

Reserve Startersleningen

We verwachten dat de ontvangen aflossing dit jaar € 50.000 hoger zal zijn dan geraamd. De raming van de storting in de reserve wordt om deze reden met hetzelfde bedrag verhoogd.

Reserve steunfonds corona

Coronamiddelen decembercirculaire 2020 € 865.566

De door het Rijk aan het gemeentefonds toegevoegde middelen 2021 ten behoeve van de gevolgen van de coronapandemie worden toegevoegd aan de reserve steunmaatregelen corona.

Coronamiddelen maartbrief gemeentefonds 2021 € 1.132.147

De door het Rijk aan het gemeentefonds toegevoegde middelen ten behoeve van de gevolgen coronapandemie worden toegevoegd aan de reserve steunmaatregelen corona.

In 2020 heeft de raad € 6 mln. beschikbaar gesteld vanuit de reserve versterking financiële soliditeit voor een steunfonds corona. Wij stellen voor om vast te houden aan dit plafond van € 6 mln. en de ontvangen steunpakketten ad € 2.200.237 (steunpakketten decembercirculaire € 865.566 en maartcirculaire € 1.132.147) door te storten naar de reserve versterking financiële soliditeit.

Reserve masterplan digitaliseren

Extra uitgaven 2022 ad € 200.000.

Reserve flankerende personele middelen

Dienstverlening Leidschendam-Voorburg (€ 650.000 voor 2022 en € 1.300.000 voor 2023 en 2024)

Zoals de raad al is geïnformeerd in de raadsinformatiebrief d.d. 14 januari 2021 zal de gemeente Leidschendam-Voorburg per 1-7-2022 niet langer de ICT-dienstverlening van de gemeente Westland afnemen. Daardoor zal de gemeente Westland de structurele inkomsten die we nu ontvangen op basis van de dienstverleningsovereenkomst, mis gaan lopen. Daartegenover staat dat wij momenteel bezig zijn te onderzoeken welke organisatie, qua vorm en grootte, de gemeente Westland moet inrichten om alle werkzaamheden te kunnen borgen. Het risico is daarbij dat de inkomsten al wegvallen maar de personeelslasten van zittende medewerkers belast met werkzaamheden voor Leidschendam-Voorburg nog (deels) doorlopen. Mocht dit (maximale) risico zich voordoen, dan is er dekking in de reserve flankerende personele middelen. Zo spoedig als mogelijk zullen we de raad informeren over eventuele ontwikkelingen die helderheid geven over de uiteindelijke financiële consequenties.

Calamiteitenbudget (reserve flankerende personele middelen)

Zoals gebruikelijk, wordt het calamiteitenbudget alleen ingezet als er onvoldoende ruimte binnen de personele middelen blijkt te zijn. De afgelopen twee jaar is er uiteindelijk geen daadwerkelijk beroep gedaan op het calamiteitenbudget. De uitgaven en de dekking uit de reserve in 2021 worden vooralsnog wel geraamd, maar de daadwerkelijke benutting zal afhangen van de uiteindelijke ruimte binnen de personele middelen ultimo 2021.

Algemene reserve

Extra dotatie voorziening dubieuze debiteuren (€ 50.000 in 2021 en € 100.000 in 2022)

In het FMP is als exogeen onontkoombaar € 100.000 meegenomen voor het begrotingsjaar 2022. Echter, de stand van de vorderingen op oude debiteuren loopt op wegens de huidige problemen bij de bedrijven. Tot nu toe zijn er nog geen extra deurwaarderszaken (ook op verzoek van het college is een aantal zaken uitgesteld), maar het saldo op de openstaande oude posten loopt op. Rond juni 2021 gaan we de risicoanalyse uitvoeren op de openstaande debiteuren, stand 2021. Verwacht wordt dat het risico van oninbare vorderingen wegens corona in 2021 op gaat lopen. Het voorstel is om voor de 1e Actualisatie aanvullend € 50.000 mee te nemen voor 2021. Bij de ProRap 2021 kan dan eventueel de uitkomst o.b.v. de risicoanalyse voor heel 2021 (weer) bijgesteld worden.

6 Investerings

6.1 Voorjaarsnota

In het Meerjaren Investeringsplan (MIP) is opgenomen welke investeringen worden gedaan en welke investeringen de gemeente van plan is te gaan doen. In het MIP worden daarom naast de geactualiseerde lopende investeringen ook de nieuwe investeringen uit de Voorjaarsnota opgenomen. Het totale investeringsvolume bedraagt na verwerking Irap 2020 en geactualiseerd MIP 2021-2025 afgerond € 245 mln.

In de huidige begroting is een stelpost “sturen op kapitaallasten” opgenomen. Deze stelpost in de begroting is een neerwaartse correctie van de kapitaallasten zoals die uit het MIP voortkomen.

Om nadrukkelijker grip te krijgen op de investeringsplanning en op de effecten daarvan op de begroting wil het college vanaf de komende begroting niet meer uitgaan van een stelpost “sturing op kapitaallasten”. In plaats daarvan zal voor het MIP een investeringsplafond worden toegepast. Het doel van het investeringsplafond is te komen tot een betere sturing op het investeringentotaal, en daarnaast tot een betere prioritering en flexibiliteit in het MIP, op basis van realistisch plannen. Realistisch plannen betekent dat het MIP, meer dan in het verleden, wordt opgebouwd vanuit verschillende informatiebronnen die binnen en buiten de gemeentelijke organisatie beschikbaar zijn. Gebaseerd op ervaringscijfers is het investeringsplafond bepaald op € 45 mln. per jaar. De hoogte van het plafond kan in de komende jaren worden bijgesteld, indien blijkt dat de omvang van de investeringen te veel afwijkt. Het plafond is inclusief de financiële bijdragen aan investeringen die door derden (bijvoorbeeld de provincie Zuid-Holland) worden uitgevoerd. Het MIP zal in deze gewijzigde opzet bij de begroting aan de raad worden aangeboden.

Om realistisch plannen mogelijk te maken, worden verschillende randvoorwaardelijke maatregelen getroffen:

- Intensief afstemmen tussen primair proces en financiële functie om een goede realistische planning van werkzaamheden en prestaties op te stellen, de risico's in te schatten en deze te vertalen naar budgetten en kapitaallasten;
- Samenstellen van managementinformatie en uitvoeren van bedrijfsanalyse gericht op het herkennen van patronen in bestedingen;
- Sturen op signalen van onderbesteding;
- Intensief afstemmen met externe partners over de planning van werkzaamheden en risico's.

Het bovenstaande maakt inzichtelijk dat realistisch plannen geen kwestie is van eenvoudigweg “schuiven met data en geld”. Het is een proces dat structureel en gestructureerd wordt uitgevoerd om het MIP stapsgewijs realistisch te maken en houden. Deze methode zal in het komende MIP voor het eerst worden toegepast.

Ten opzichte van de bedragen na verwerking Irap 2020 en geactualiseerd MIP 2021-2025 voegt het college de volgende investeringen toe:

1. Verschuivingen en aanpassingen in het IHP (onderwijshuisvesting) € 6.100.000

Het investeringsbedrag is niet rechtstreeks toe te wijzen aan één project/school maar is opgebouwd uit verschillende onderdelen en nodig omdat we niet voor leegstand bouwen (en de school dus op willen leveren met de eerste woning), aangepaste woningbouwprogramma's aanleiding geven om grotere scholen te realiseren en schoolbesturen normbedragen ontvangen waarmee ze kunnen voldoen aan de wettelijk verplichte BENG normering.

2. Gymzalen ISW Sweelincklaan € 800.000

Zie de toelichting in onderdeel 4.2.4.

3. Herontwikkeling De Noviteit **€ 2.500.000**

Er wordt al enige tijd gewerkt aan een nieuwe invulling voor de locatie De Noviteit in Monster. Het huidige gebouw heeft een revitalisering in zowel de stenen als de programmering. Mede hierdoor loopt de exploitatie van dit gebouw de afgelopen jaren terug.

Het Huis van de Buurt zou een goede programmering zijn voor dit pand en voor Monster. Het combineren van het huis van de buurt concept met de bibliotheek en Vitis is belangrijk voor de leerbaarheid van Monster en heeft de potentie om een sluitende verbinding te maken tussen het centrum en de ontwikkelingen op de locatie van het voormalige gemeentehuis.

In december 2020 stelde de raad (nood)krediet beschikbaar om De Noviteit de eerste zes maanden van 2021 te behoeden voor sluiting. E.e.a. vooruitlopend op de ontwikkeling van de definitieve plannen voor het huis van de buurt in De Noviteit. Om hier niet onnodig vertraging in op te lopen wordt voorgesteld nu al middelen te reserveren voor de daadwerkelijke fysieke ontwikkeling.

4. Aanleg Sportpark De Lier **€ 2.900.000**

5. Aankoop grond Sportpark De Lier **€ 1.700.000**

Naar aanleiding van de motie "Uitbreiden en vernieuwen sportpark 'De Zweth' heeft het college de raad toegezegd om investerings- en exploitatiescenario's uit te werken. Om een volgende stap mogelijk te maken is investeringsbudget nodig voor aankoop van de benodigde grond en voor aanleg van het sportpark.

6. A4 brug Zwethzone koppelen aan fietspad Naaldwijk **€ 250.000**

7. Reconstructie kruispunt Poeldijkseweg Lozerlaan/ Erasmusweg **€ 1.500.000**

8. Bijdrage kruispunt Coldenhovelaan/ Hondenbot **€ 500.000**

De laatste drie investeringen vergen een nadere toelichting, omdat deze al in de begroting 2021 zijn opgenomen.

De mobiliteitsvisie Westland 2040, die door de raad in 2019 is vastgesteld, bevat korte termijn acties (tot 2023), middellange termijn acties (tot 2030) en lange termijn acties (tot 2040). De dekking van de kortetermijnmaatregelen komt volledig uit de reserve regionale verkeersprojecten. Bij de totstandkoming van de begroting 2021 is het college uitgegaan van het gegeven dat de drie genoemde investeringen deel uitmaakten van de kortetermijnmaatregelen. Op grond daarvan heeft het college destijds besloten tot opname in de begroting. Inmiddels is duidelijk dat deze investeringen geen deel uitmaakten van de kortetermijnmaatregelen uit de mobiliteitsvisie, waardoor de reserve regionale verkeersprojecten geen financiële dekking kan bieden voor de realisatie ervan. Omdat financiële dekking op alternatieve wijze moet worden gevonden, zijn de investeringen opgenomen in de Voorjaarnota.

Voor alle genoemde investeringen geldt dat de uitvoeringstermijn zal worden bepaald binnen het proces van herziening van het MIP in relatie tot het vastgestelde investeringsplafond en "realistisch plannen".

6.2 Bijstelling investeringen 2021

Ten opzichte van de bedragen na verwerking Irap 2020 en geactualiseerd MIP 2021-2025 worden de volgende investeringen bijgesteld:

	Omschrijving	Bedrag x € 1.000
1.	Vervanging printers	50
2.	Vervanging mobiele telefoons	75
3.	Vervanging primaire software	100
4.	Evenemententerrein Wollebrand	125
5.	Vervanging kunstgrasvelden	683
6.	Grootschalige activiteiten verkeersveiligheid	0
7.	Tiny forests	0
8.	Grondaankoop Waalcampus	3.800
9.	Grondaankoop Wateringen-N	950
10.	Voorbelasten grond Molensloot	500
11.	Fundering school Molensloot	50
	Totaal	6.333

1. Vervanging printers

Ondanks dat wij het restant van het gevoteerde krediet uit 2018 (€ 202.000) laten vrijvallen ten gunste van de exploitatie zetten wij ook in op vervangingsinvesteringen voor de komende jaren. De vrijval willen wij inzetten voor het leasen van de printers in plaats van investeren. Dit is echter afhankelijk van de doorlopende contracten en het tempo waarin dit gaat plaatsvinden. Vandaar dat wij ook nog een deel zullen moeten vervangen.

2. Vervanging mobiele telefoons

In 2020 zijn vrijwel alle mobiele telefoons vervangen door de i-Phones. Voor het jaar 2021 verwachten wij nog € 75.000 nodig te hebben voor de aanschaf van telefoons voor nieuwe medewerkers en vervanging van telefoons i.v.m. uitval door schade of verlies. Initieel was het bedrag € 250.000. Het verschil van € 175.000 wordt doorgeschoven naar 2023.

3. Vervanging primaire software

Van het gevoteerde krediet van € 400.000 willen wij € 300.000 laten vrijvallen naar de exploitatie i.v.m. de overgang naar Software As A Service (SAAS). Wij verwachten voor 2021 nog € 100.000 nodig te hebben voor de vervanging van de software die nog niet in aanmerking komt voor de overgang naar SAAS.

4. Evenemententerrein Wollebrand

Voor de verdere afwerking van dit nieuwe evenemententerrein is nog een aanvullend investeringsbudget noodzakelijk. Per abuis was dit eerder als exploitatiebudget aangemerkt. Het aanvullend investeringsbudget is bestemd voor de volgende werkzaamheden:

- Het afwerken van de drainage van dit terrein.
- Het plaatsen van hekken, zodat voorkomen wordt dat het terrein door voertuigen wordt beschadigd.
- Het terrein kent geen aansluiting op elektra. In plaats van het toestaan van het werken met vervuilende dieselgeneratoren, wordt in samenwerking met Westland Infra een transformatorhuis geplaatst. Externe partijen die events op dit terrein organiseren, krijgen tegen betaling van de gebruikskosten de mogelijkheid om stroom af te nemen. Deze duurzame investering verdient zich terug door de betaling van het stroomgebruik door externe gebruikers van het terrein.

5. Vervanging kunstgrasvelden

Betreft opwaartse bijstelling door verhoogde afvoerkosten in het kader van PFAS en dergelijke. Structurele onontkoombare kostenverhogingen zijn opgevoerd voor het MIP, maar voor dit jaar nog niet meegenomen. Met het beschikbaar gestelde bedrag kan vervanging van 1 van de 2 kunstgrasvelden worden aanbesteed.

6. Grootschalige activiteiten verkeersveiligheid

Dit betreft een neutrale wijziging (verhoging uitgaven en inkomsten) van € 138.500. De inkomsten SPUK-verkeersveiligheid 2021 waren begroot op € 159.000. De MRDH heeft deze subsidie verleend op een bedrag van € 20.500, dus een verlaging van € 138.500. De uitgaven worden met hetzelfde bedrag verlaagd, waardoor de mutatie neutraal verloopt.

De bijbehorende projecten in het GGP-UP21 zijn onder andere:

- Verkeerskundige maatregelen op kruispunt Dijkweg – Verdlaan in Naaldwijk;
- Verkeerskundige maatregelen op kruispunt Harry Hoekstraat – Heulweg in Wateringen;
- Verkeerskundige maatregelen op kruispunt Prinses Julianastraat - Secretaris Verhoeffweg - van der Hoevenstraat in Naaldwijk.

7. Tiny forests

Wij streven voor de vergroening in Westland naar het aanleggen van drie zogenaamde tiny forests of minibossen. Een tiny forest is een dichtbegroeid inheems bos ter grootte van een tennisbaan (+/- 200 m²). De investering wordt gedekt uit het restant reserve Leefomgevingsfonds. Waar dat mogelijk is, wordt de aanleg en het beheer i.s.m. bewoners en scholen gedaan. Dit moet nog nader worden verkend. De vergroeningsopgave gaat verder. Als zich kansen voordoen om de groenstructuur te versterken, dan zullen wij die aangrijpen.

8. Investerings Onderwijs

Grondaankoop Waalcampus	€ 3.800.000
Grondaankoop Wateringen-N	€ 950.000
Voorbelasten grond Molensloot	€ 500.000
Fundering school Molensloot	€ 50.000

Zie voor deze investeringen de toelichting in onderdeel 4.2.4.

7 Totaaltabel 1e Actualisatie 2021/Voorjaarsnota 2022-2025

De onderstaande tabel geeft de recapitulatie weer van de financiële mutaties zoals in deze 1e Actualisatie 2021 en Voorjaarsnota 2022-2025 zijn opgenomen.

	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	N/V	2021	2022	2023	2024	2025
	Begrotingssaldo voor wijzigingen		V	0	500	1.000	0	0
	Mutaties a.g.v. FMP		V	1.462	960	522	792	2.527
	Mutaties per programma:							
1	Veiligheid		N	156	86	86	86	86
2	Verkeer, vervoer en waterstaat		N	404	361	359	330	329
3	Economie		N	-54	1.160	0	0	0
4	Onderwijs		N	713	130	157	365	364
5	Sport, cultuur en recreatie		N	1.871	611	611	611	611
6	Sociaal Domein		N	4.822	1.785	926	926	926
7	Volksgesondheid en milieu		N	30	176	283	383	383
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening		N	288	44	796	909	-711
9	Bestuur en ondersteuning		N	407	429	510	454	424
10	Concernfinanciën en alg. dekking		V	4.925	242	336	333	1.633
	Totaal mutaties exclusief reserves		N	2.250	3.080	1.870	2.939	-1.748
	Mutaties reserves		V	682	3.527	2.150	2.210	-710
	Saldo		V	-1.568	447	280	-729	1.038